

Vastineet lausuntoihin ja mielipiteisiin

Haukkasalon tuulipuisto Oy/ Kankaanpää

Osayleiskaavan valmisteluvaiheen kuuleminen 27.7.-31.8.2023

Kankaanpään Haukkasalon tuulivoimapuiston osayleiskaavan luonnosvaihe oli nähtävillä 27.7.-31.8.2023 välisen ajan. Nähtävillä oloaikana annettiin 18 lausuntoa. Mielenpitoja jätettiin kuusi.

Alla on kuvakaappaukset lausunnoista sekä kaavoittajan antamat vastineet niihin. Alkuperäiset, lyhentämättömät lausunnot ovat mukana kaavaan liittyvässä päätöksenteossa.

Lausunnot

1. Elisa Oyj

Emme ole hanketta vastaan, pyydämme kuitenkin huomioimaan Elisan teleliikenteelle aiheutuvat haitat.

Kyseisen hankkeen vaikutusalueelle ei jatkossa voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä.

Vastine:
Lausunnon sisältö otetaan huomioon hankkeen jatkosuunnittelussa. Merkitään tiedoksi.

2. Satakunnan pelastuslaitos

Satakunnan pelastuslaitos toteaa lausunnossaan seuraavaa; Yli 1 MW tuulivoimaloiden etäisyys suositellaan pidettäväksi 600 metriä asutukseen, sekä vaarallisten aineiden laitoksiin ja varastoihin sekä liikenneviraston ohjeistuksen mukaista etäisyyttä liikenneväyliin, jota pidetään suositeltavana turvaetäisyytenä.

Ellei tuulivoimalalle laadittu vaaranarviointi edellytä suurempaa etäisyyttä.

Osayleiskaavaluonnoksessa suunniteltu tuulivoimarakentaminen on toteutettava niin että pelastuslaitoksen toimintaedellytykset huomioiden.

Tuulivoimaloiden rakentaminen tulee parantamaan mahdollisesti tulevan tuulivoimapuiston alueen saavutettavuutta uusien ja parannettavien liikenneväylien rakentamisen johdosta.

Vastine:
Lausunnossa esitetyt turvallisuutta koskevat ohjeet otetaan huomioon kaavoituksessa ja lisätään kaavaselostukseen.

3. Siikaisten kunta

Elinvoimalautakunta lausuntoaan toteaa, ettei Siikaisten kunnalla ole huomautettavaa Haukkasalon tuulivoimapuiston osayleiskaavaluonnoksesta.

PÄÄTÖS

Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

4. Kauhajoen kaupunki

Kauhajoen kaupunki ei anna lausuntoa asiassa.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

5. Isojoen kunta

Ehdotus: Isojoen kunnalla ei ole huomauttamista osayleiskaavaluonnokseen.

Päätös: Hyväksyttiin.

Vastine:

Merkitään tiedoksi

6. 2. Logistiikkarykmentti, Puolustusvoimat

Puolustusvoimat toteaa, että kaavan vaikutusten arvioinnissa on käsitelty kaavan vaikutuksia Puolustusvoimien tutkien ja valvontajärjestelmien toimintaan. Kaavaselostuksen mukaan 16 tuulivoimalan hankkeelle on saatu Pääesikunnan myönteinen hyväksyttävyyslausunto syyskuussa 2023.

Puolustusvoimat kuitenkin huomauttaa, että kaavaluonnoksen mukaiset tuulivoimaloiden alueet (tv-1) mahdollistavat yksittäisille voimaloille enimmillään yli 300 metrin siirtymän tuulivoimalan ohjeellisesta sijainnista. Näin ollen tuulivoimaloiden alueet mahdollistavat tuulivoimaloiden sijoittelun myös Puolustusvoimien hyväksyttävyyslausunnosta poikkeavalla tavalla. Kaavamerkintöjä tai -määräyksiä tulee muuttaa siten, että kaava mahdollistaa vain hyväksyttävyyslausunnon mukaisen sijoittelun.

Jos hankkeessa toteutettavien tuulivoimaloiden lukumäärä on suurempi, tuulivoimalat ovat yli 10 metriä korkeampia tai sijoittelu poikkeaa yli 100 metriä hyväksyttävyyslausunnon mukaisista tiedoista, Pääesikunnalta tulee saada uusi lausunto hyväksyttävyydestä ja selvitystarpeista. Edellä mainittua pienemmistä muutoksista pyydetään tiedottamaan Pääesikunnan operatiivista osastoa.

Kaavaselostuksen lukuun 10 (Toteutus) viitaten Puolustusvoimat huomauttaa, että ajantasaisiin hanketietoihin perustuva, myönteinen Pääesikunnan hyväksyttävyyslausunto tulee saada ennen rakennuslupien perusteena käytettävän kaavan hyväksymistä.

Vastine:

Kaavamerkintöjä tarkistetaan kaava-alue- ja rajoitusten osalta. Kaavamääräys: *Tuulivoimaloiden lopullisten toteutettavien sijaintien koordinaatit on ilmoitettava Puolustusvoimien pääesikunnalle*, muutetaan muotoon: **Rakennuslupaa myönnettäessä tulee ottaa huomioon puolustusvoimien hyväksyttävyyslausunto ja siinä määritelty sallittu eroavaisuus. Tuulivoimaloiden lopullisten toteutettavien sijaintien koordinaatit on ilmoitettava Puolustusvoimien pääesikunnalle.**

Kaavaehdotuksesta pyydetään uudelleen 2. logistiikkarykmentin lausunto. Viimeistään ennen hyväksymiskäsittelyä kaavasta pyydetään uusi hyväksyttävyysslausunto, mikäli ehdotusvaiheen jälkeen ratkaisu poikkeaa annetusta lausunnosta.

7. Karvian kunta

Karvian kunnalla ei ole lausuttavaa Haukkasalon tuulivoimapuiston osayleiskaavaluonnoksesta.

Esitys hyväksyttiin yksimielisesti.

Vastine:
Merkitään tiedoksi.

8. Ilmatieteen laitos

Ilmatieteen laitos on lausunnossaan 21.9.2022 (357/03.00.02/2023) todennut Haukkasalon tuulivoimapuistohankkeen voimaloiden sijaitsevan juuri yli 20 km etäisyydellä Kankaanpään tutkasta. Näin ollen Ilmatieteen laitoksella ei ole periaatteessa lausuttavaa osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan, mikäli lopulliset voimaloiden sijainnit ovat samat kuin selostuksessa. Ottaen kuitenkin huomioon jo rakennetut Kirkkokallion ja Koonikallion tuulivoimapuistot, sekä suunniteltujen Marjakeitaan ja Paholammin hankkeet, on ilmeistä, että yhteisvaikutusten vuoksi tuulivoimapuistot tulevat vaikuttamaan merkittävästi tutkimittausten saatavuuteen ja laatuun.

Ilmatieteen laitos on linjannut, että tulevassa Ympäristöministeriön julkaisemassa Tuulivoimarakentamisen suunnitteluoppaan päivityksessä laajennamme vaikutusarvioinnin piiriin myös yli 20 km:n etäisyydellä säätutkasta sijaitsevat tuulivoima-alueet, jos kyseiset tuulivoima-alueet sijaitsevat alle 10 km:n etäisyydellä 20 km:n etäisyysrajan sisäpuolella olevista tuulivoima-alueista. Tämä siksi, että tuulivoima-alueiden määrä, pinta-ala ja turbiinikorkeudet ovat kasvaneet merkittävästi. Tuulivoimaloiden haittavaikutukset ovat lisääntyneet säätutkamittauksissa ja sitä kautta sääpalveluissa.

Haukkasalon tuulivoimahanke kuuluisi nyt näihin uuden linjauksen mukaisiin arvioitaviin hankkeisiin ja tämä voi vaikuttaa Ilmatieteen laitoksen hyväksymään voimaloiden määrään. Uusi linjaus astuu kuitenkin voimaan vasta oppaan päivityksen julkaisun yhteydessä eli periaatteessa laitos ei vielä vaadi linjauksen seuraamista, mutta ottaen huomioon

hankevalmistelun keston, laitos suosittelisi ohjeistuksen seuraamista. Tämä tarkoittaa, että ennen Ilmatieteen laitoksen lopullista lausuntoa edellytämme vaikutusmallinnuksen teettämistä ulkopuolisen arvioijan puolesta hankkeelle ja sitä ympäröiville hankkeille. Ilmatieteen laitos voi antaa ohjeistuksen mallinnuksen suorittamiseen.

Vastine:
Kaavaehdotus voidaan laittaa nähtäville, kun kaikki perustellussa päätelmässä jatkosuunnittelua koskevat täydennykset ja lausunnoissa sekä mielipiteissä esille tulleet suunnitteluun vaikuttavat tekijät on ratkaistu.

Kaavaehdotus laaditaan VE 1 (16 voimalaa) pohjalta. Kaavaehdotus voitaisiin aikaisintaan laittaa nähtäville jo vuoden 2023 lopussa. Ilmatieteen lausunnossa ei anneta arviota oppaan julkaisuajankohdasta eikä myöskään YM:n tuulivoimarakentamista koskevilla sivuilla <https://ym.fi/tuulivoimarakentaminen> ole mainintaa asiasta. Tällä hetkellä noudatetaan vuonna 2016 julkaistua opasta. Oppaalla ei ole oikeusvaikutuksia. Ilmatieteen laitokselta on pyydetty 22.8.2023 sähköpostilla tietoa lisäselvitystarpeista.

9. Telia Finland Oyj

Kaavaluonnoksen alueella ei ole Telian osalta televerkkoa. Huomiona että tuulivoimapuisto estää jatkossa radiolinkkien rakentamisen alueelle.

Vastine:

Lausunnon sisältö otetaan huomioon hankkeen jatkosuunnittelussa. Merkitään tiedoksi.

10. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

Alueidenkäyttö

Suunnittelualue sijoittuu kokonaan Satakunnan maakunnan alueelle ja osittain voimassa olevan Satakunnan 1-vaihemaaakuntakaavaan merkitylle tuulivoimatuotannon alueelle. Ulkoiselle sähkösiirrolle on esitetty neljä erilaista vaihtoehtoa, joista kaksi vaihtoehtoa kulkee osittain Etelä-Pohjanmaalla sijaitsevan Isojoen kunnan puolella.

Kaavaselostuksen lähtötietoaineistoista puuttuu vireillä oleva Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050. Kaavaselostusta tulee täydentää kaavaluonnoksen kartalla ja määräyksillä.

Luonnonympäristö

Satakunnan sekä Etelä-Pohjanmaan maakunnan alueille on laadittu viherrakenneselvitykset, joiden avulla pyritään tunnistamaan

viherverkoston ydinalueet ja niiden väliset yhteydet ja turvaamaan ne maankäytön suunnittelussa ja käytössä. Viheryhteyksien säilyttäminen on tärkeää arvioitaessa mm. Natura-alueiden eheyttä ja koskemattomuutta. Täten myös tuulivoimapuiston kaavoituksessa tulee ottaa huomioon viherrakenneselvitykset.

Sähkönsiirto ja muut kaavan käytön osalta oleelliset toimenpiteet kaava-alueen ulkopuolella tulisi huomioida siten, että ne edistävät valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita. Näitä ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymisen edistäminen sekä virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävyys ja viheralueverkoston jatkuvuudesta huolehtiminen.

Vaikka osayleiskaavassa ei ratkaista kaava-alueen ulkopuolisia sähkönsiirtoreittejä, tulee hankkeen jatkosuunnittelussa ottaa huomioon Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050:n luonnos, jossa sähkönsiirtoreitti sijoittuu seuraavien kaavamerkintöjen läheisyyteen:

- luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue
- Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue
- luonnonsuojelualue (SL)

Liikenneympäristö

Haukkasalon tuulivoimapuiston erikoiskuljetukset on alustavasti esitetty tuotavan Porin, Vaasan tai Kokkolan satamista. Kuljetusreitit kuuluvat osin SEKV-verkkoon ja osin sen ulkopuolelle. Liikenteellisiä vaikutuksia on arvioitu hankealueen lähistön SEKV:n ulkopuolisilta osuuksilta, eli Etelä-Pohjanmaan osalta kantatieltä 44 ja seututieltä 664. Hankkeen aiheuttamien liikennemäärien lisäykseksi arvioidaan maksimissaan 60 raskasta ajoneuvoa vuorokaudessa em. maanteillä ja vaikutukset kohtalaisiksi.

Hanketoimijan on syytä huomioida, että mikäli maantieverkkoa tai liittymiä joudutaan parantamaan tuulivoimalan kuljetusten perillepääsyä varten, tulee hanketoimijan olla hyvissä ajoin yhteydessä Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan maakuntien osalta Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri – vastuualueeseen. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus huomauttaa, ettei sillä kuitenkaan ole mahdollisuutta osallistua parantamistoimenpiteiden kustannuksiin.

Hanketoimijan tulee huomioida, että tieverkon kunnosta tulee huolehtia myös tuulivoimalan rakennustöiden valmistuttua siten, että tieverkolle tehdyt väliaikaiset toimenpiteet tulevat korjatuksi ja kuljetusten mahdollisesti aiheuttamat vauriot tiestölle korjataan viiveettä. Tämä on

erityisen tärkeää liikenneturvallisuuden turvaamiseksi tieverkolla. Erityistä huomiota on syytä kiinnittää Isojoen keskustan kaltaisiin herkkiin kohteisiin, ja mahdollisiin yhteisvaikutuksiin muiden hankkeiden kanssa (mm. Marjakeitaan tuulivoimapuisto).

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksella on suunnitteilla alustavia kuljetusreittejä koskevia tiehankkeita. Valtatien 8 parantaminen Kokkolan kohdalla -hankkeesta on tiesuunnitelma valmistunut. Hankkeen ensimmäinen vaihe on mukana Väyläviraston investointiohjelmassa vuosille 2024–2031. Valtatielle 8 on suunnitteilla useampia ohituskaistapareja Vaasan ja Kokkolan välillä, joista Ytterjeppo—Sorvist- ja Edsevö—Lepplax-välien tiesuunnitelmat ovat valmistuneet. Kruunupyyn ohituskaistojen tiesuunnitelma pyritään käynnistämään vuoden 2023 aikana. Valtateiden 8 ja 19 Ytterjeppon eritasoliittymän tiesuunnittelu on saanut rahoituksen. Valtatien 8 ja kantatien 67 Bäcklidenin eritasoliittymän parantamisen esisuunnittelu on käynnissä. Em. hankkeista ei kuitenkaan ole toteuttamispäätöksiä eikä siten tarkempia aikatauluarvioita.

Vastine:

Maakuntakaava on yleispiirteinen ja tarkentuvan suunnittelun periaatteiden mukaisesti maakuntakaavassa esitetyt ratkaisut tarkentuvat osayleiskaavassa. Näin ollen myös maakuntakaavan tv- aluetta tulkitaan yleispiirteisesti ja tuulipuiston kaava-alueen rajausta määrätään osayleiskaavassa. Maakuntakaavassa osoitetaan tv-alueena alueet, joilla voidaan sijoittaa tuulivoimatuotantoa. Maakuntakaavan tv-alueella ei määritetä osayleiskaavan rajausta, vaan se määritellään maankäytöllisin perustein osayleiskaavassa. Esimerkiksi KHO: 2023:57: Vaihemaakuntakaava on yleispiirteinen maankäytön suunnitelma, jossa esitetyt ratkaisut on tarkoitettu tarkentumaan yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa. Vaihemaakuntakaavassa ei ole ratkaistu esimerkiksi «tuulivoimaloiden» alueille sijoittuvien «tuulivoimaloiden» lukumäärää, kokoa tai sijoittelua. Myös vaihemaakuntakaavassa osoitetut yleispiirteiset aluerajaukset on tarkoitettu täsmentymään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Vaihemaakuntakaavassa osoitetuista «tuulivoimala»-alueiden aluerajauksista poikettaessa on kuitenkin yleiskaavatasoisten selvitysten perusteella voitava varmistua, etteivät vaihemaakuntakaavan maankäyttöä koskevat keskeiset ratkaisut ja tavoitteet vaarannu aluerajauksista poikkeamisen vuoksi ja että yleiskaavaratkaisu muutoinkin täyttää sille maankäyttö- ja rakennuslaissa asetetut sisältövaatimukset.

Haukkasalon tuulivoimaosayleiskaavan VE 1:n (16 voimalaa) ja VE 2:n (12 voimalaa) kaava-aluerajaus on sama. VE 1:ssä neljä voimalaa sijoittuvat Satakunnan 1-vaihemaakuntakaavan tv-alueen ulkopuolelle ja VE 2:ssa kaikki voimalat sijoittuvat tv-alueelle. Neljä voimalaa sijoittuu satakunnan maakuntakaavan, Satakunnan 1- vaihemaakuntakaavan sekä 2-vaihemaakuntakaavan valkoiselle alueelle. Kun otetaan huomioon maakuntakaavan tarkoitus, esitystapa, ohjausvaikutus sekä oikeuskäytäntö tarkentuvan suunnittelun periaatetta koskien (esim. KHO 2023:57), voidaan todeta, että molemmat vaihtoehdot ovat maakuntakaavan mukaisia. Kaavaehdotus laaditaan VE 1 (16 voimalaa) pohjalta. YVA-prosessissa

laadittujen selvitysten ja kaavaselostuksessa esitettyjen selvitysten perustella osayleiskaava ei muutoinkaan vaikeuta maakuntakaavan toteutumista.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava on vireillä, mutta sillä ei ole oikeusvaikutuksia ennen kuin se on hyväksytty ja saanut lainvoiman. Mikäli Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 etenee ehdotusvaiheeseen ennen osayleiskaavaehdotuksen nähtäville panoa, voidaan kaavakartta ja -merkinnät liittää kaavaselostukseen informaationa. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 varten laadittuja selvityksiä voidaan hyödyntää kaavaehdotuksessa.

Liikenteen osalta lausunnossa esitetyt asiat otetaan huomioon hankkeen toteutuksessa ja kaavaehdotuksen vaikutusten arvioinnissa.

11. Luonnonvarakeskus Luke

Luonnonvarakeskuksella ei ole lausuttavaa asiasta.

Luonnonvarakeskus on lausunut hankkeen YVA-selostuksesta heinäkuussa 2023. Luonnonvarakeskuksella ei ole lisättävää YVA-selostuksesta antamaansa lausuntoon. Luonnonvarakeskus tuo kuitenkin tässä kuten aiemmin antamassaan lausunnossa esille, että myös karttaselostuksen lauseenasettelua susireviirin sijoittumisesta (kts. Kaavaselostuksen s. 165) on syytä korjata, sillä Luke ei ole tehnyt hankkeesta ja sen sijoittumisesta susireviirille tai sen ydinosiin arvioita. Luke huomauttaa myös, että ydinreviiriä ei voida määritellä karttatarkastelujen perusteella. Ydinreviiri voi sijoittua susireviirien sisällä hyvin monimuotoisesti. Suden ydinreviiri ei määräydy reviirin laitojen mukaan vaan reviirin ydin osat (suden eniten käyttämät alueet ja todennäköisimmät lisääntymiseen liittyvät alueet) saattavat sijoittua myös määriteltyjen reviirien rajojen tuntumaan. Luke huomauttaa myös, että vuoden 2023 kanta-arvion mukaan hankkeen sijainti Isojoen reviirillä on muuttunut (Heikkilä ym. 2023).

Vastine:

Susireviiriä koskevat tiedot tarkistetaan ennen kaavaehdotuksen nähtäville panoa. YVA-selostuksesta saatuun perusteltuun päätelmään laaditaan erillinen vastine ja se otetaan huomioon kaavaehdotuksessa.

12. Satakunnan museo

Kankaanpään kaupunki on pyytänyt Satakunnan museon lausuntoa Haukkasalon tuulivoimapuiston osayleiskaavasta. Suunnittelualueen koko on noin 2 200 ha ja se sijoittuu n. 16 km etäisyydelle kaupungin keskustaaajamasta luoteeseen rajautuen lounaasta Siikaisten kunnanrajaan. Isojoen kunnan keskustaaajama on noin 20 km etäisyydellä pohjoisluoteessa.

Osayleiskaavan tarkoituksena on mahdollistaa Haukkasalon Tuulipuisto Oy:n suunnitteleman tuulivoimapuiston toteuttaminen. Voimalahankkeesta on kaavoitettu kaksi vaihtoehtoa: VE1, jossa suunnittelualueelle kaavoitetaan enintään 16 uutta tuulivoimalaa sekä VE2, jossa kaavoitetaan enintään 12 uutta tuulivoimalaa. Molemmissa vaihtoehtoissa tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 m. Voimaloiden lisäksi suunnittelualueelle rakennetaan uusi sähköasema. Kaavassa osoitetaan ainoastaan alueen sisäisen sähkönsiirron reitit. Osayleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena ja siten, että suoraan siihen perustuen on mahdollisesti hakea tuulivoimaloille rakennuslupaa. Kaavan laatimisen rinnalla on käynnissä hankkeen ympäristövaikutusten arviointi, jossa arvioitavana ovat samat toteuttamisvaihtoehdot sekä nollavaihtoehto, jossa hanketta ei toteuteta. YVA-menettelyn yhteydessä laaditut selvitykset ovat käytössä myös kaavahankkeen tausta-aineistona.

Suunnittelualueella ei ole voimassa yleiskaavaa eikä asemakaavaa. Suunnittelualue sijoittuu osittain Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 1 osoitetulle tuulivoimatuotannon alueelle, joskin luonnoksessa hankealue on esitetty laajempaan kuin vaihemaakuntakaavassa osoitettu alue. Hankevaihtoehdossa VE1 pohjoisimmat voimalat poikkeavat Satakunnan vaihemaakuntakaavasta 1. Suunnittelualue ei sijoitu mihinkään Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 osoitettuun valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön tai maisema-alueelle. Suunnittelualue tosin rajautuu idässä maakunnallisesti merkittävään Karvianjokilaakson maisema-alueeseen. Lähimmät maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt (Satakunnan rakennusperintö 2005) sijoittuvat suunnittelualueen itä- ja koillispuolelle noin kilometrin päähän (Pitkäkosken jokimaisema, Antila ja Paastonkylän kulttuurimaisema). Vaikutusalueella sijaitsee

myös muita maakunnallisesti merkittäviä alueita sekä yksittäiskohteista. Lähin valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY), Siikaisten talonpoikaisarkkitehtuuri: Vuorijärvi, sijaitsee 10,9 kilometrin etäisyydellä ja lähin valtakunnallisesti merkittävä maisema-alue (VAMA 2021) on Vihteljärven vesireitin ja Riihonlahden kulttuurimaisema, joka sijaitsee 24,4 km päässä suunnittelualueen lähimmistä voimaloista.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Haukkasalon tuulivoimapuiston suunnittelualueella toteutettiin arkeologinen inventointi syksyllä 2022 (Heilu Oy/FM Kalle Luoto ja FM Sinikka Kärkkäinen). Inventoinnissa alueelta löydettiin yksi uusi kiinteä muinaisjäänös, Yliluoman tervahauta (tiedot Museoviraston kulttuuriympäristön palveluikkunassa <https://www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.1000047052>) sekä neljä muuksi kulttuuriperintökohteeksi arvoitettua rajamerkkiä. Muinaisjäänöksen ja kulttuuriperintökohteiden tiedot on kuvailtu kattavasti kaavaselostuksessa ja lisäksi on arvioitu rakentamisen vaikutuksia kohteisiin.

Kaavakartoille Yliluoman tervahauta on merkitty kohdemerkinnällä sm-1 ja kulttuuriperintökohteet kohdemerkinnällä k. Merkinnät ja niihin liittyvät määräykset ovat oikeanlaiset.

Arkeologisen selvityksen pohjana ovat olleet syksyn 2022 suunnitelmat (selvityksen sivut 5 ja 10). Voimalapaikat ovat kuitenkin jonkin verran muuttuneet, ja tämän vuoksi inventointi ei ole ulottunut kaikille kaavaluonnoskartalla nyt esitetyille voimalapaikoille (voimalat 3, 4, ja 7) ja uusille tielinjoille. Myös sähköaseman esitetty rakennuspaikka (EN-1), alueen sisäinen sähkölinjavaraus sekä maa-ainestenottoalueet (EO) ovat jääneet inventoitavien alueiden ulkopuolelle. Tämän vuoksi Satakunnan Museo katsoo, että arkeologista selvitystä on syytä päivittää niin, että kaikki rakennettavat alueet tulevat inventoiduiksi.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Satakunnan Museo näkee, että hankkeen vaikutusalueella oleva kulttuuriympäristö- ja maisema-alueet sekä vaikutusten arviointi niihin nähden on huomioitu selostuksessa riittävästi. Suunnittelualue on pääosin metsätalouskäytössä ja paikoin turvetuotantoalueena, ja hankkeella ei ole suoria vaikutuksia rakennettuun kulttuuriympäristöön. Kaavaselostuksen mukaan lähin asuinrakennus sijaitsee suunnittelualueesta noin 700 metrin päässä.

Suunnittelualue rajautuu kuitenkin maakunnallisesti merkittävään maisema-alueeseen ja tämän arvoalueen lisäksi korkeilla voimaloilla tulee olemaan eri

asteisia maisemallisia vaikutuksia myös vaikutusalueella oleviin maakunnallisesti merkittäviin kulttuuriympäristöihin. Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 maakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä koskevassa suunnittelumääräyksessä mainitaan mm.: *Kohteen ja siihen olennaisesti kuuluvan lähiympäristön suunnittelussa on otettava huomioon kohteen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvot sekä huolehdittava, ettei toimenpiteillä ja hankkeilla vaaranneta tai heikennetä edellä mainittujen arvojen säilymistä.*

Satakunnan Museo näkee, että suunnitteluvaihtoehdossa 2 maisemalliset vaikutukset jäävät vähäisemmiksi lähimpien voimaloiden sijaitessa noin kilometrin päässä hankealueen itärajasta, jolloin maakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen ja voimaloiden väliin jää paikoin lyhimmillään noin kahdesta kolmeen kilometriä. Vaihtoehdossa 1 vaikutukset tulisivat olemaan huomattavasti merkittävämmät etenkin viereiselle maisemallisesti arvokkaalle alueelle.

Vastine:

Arkeologisia selvityksiä tarkennetaan ennen kaavaehdotuksen nähtäville panoa lausunnossa mainittujen voimaloiden (3,4,7), uusien tielinjojen sekä sähköaseman ja maa-aineisten ottoalueen osalta. Muilta osin merkitään tiedoksi.

13. Varsinais-Suomen ELY-keskus

Lausunto, Haukkasalon tuulivoimaosayleiskaavan luonnos, Kankaanpää

Kankaanpään kaupunkisuunnittelu on pyytänyt Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausuntoa yllä mainitusta osayleiskaavan luonnoksesta, kaavakartat päivätty 26.6.2023. Lausuntopyyntöä on esitetty kaksi eri vaihtoehtoista luonnosta, vaihtoehto 1 (ve1) ja vaihtoehto 2 (ve2). Kaavaselostuksen mukaan tavoitteena on: ”suunnittelualueelle suunnitellaan enintään 16 uuden tuulivoimalan rakentamista. Suunniteltujen voimaloiden kokonaiskorkeus on korkeintaan 300 metriä. Suunniteltujen tuulivoimaloiden yksikköteho on noin 6–14 MW ja kokonaisteho on arviolta noin 70–224 MW.”

Suunnittelualue on maakuntakaavassa pääosin tuulivoimatuotantoon osoitettua aluetta tv. Hanketta koskeva YVA-menettely on vireillä ja YVA-selostus on ollut kuulutettuna nähtäville kesällä 2023.

Vaihtoehdot

Ve1:ssä on osoitettu 16 uutta tuulivoimalaa. Ve2:ssa on osoitettu 12 uutta tuulivoimalaa. ELY-keskus näkee asianmukaisena kaavaselostuksessa esitetyn toimintatavan, että YVA-arvioinnin ja kaavan luonnosvaiheessa tulleen palautteen perusteella arvioidaan, voidaanko hanke toteuttaa laajemman Ve1:n mukaisena. Tällöin ehdotusvaiheessa asetetaan nähtäville vain joko laajempi tai suppeampi hankevaihtoehto. Mikäli ehdotukseen valitaan maakuntakaavan tv-alueita laajempi vaihtoehto Ve1, tulee asiaa perustella riittävästi myös maakuntakaavoituksen näkökulmasta.

Maisema

Kulttuurimaisemien arvoja on kuvattu selostuksessa hyvin. Koska vastaavan korkuisista tuulivoimaloista ei ole kokemuksia lähialueilla, on voimaloiden vaikutuksia maisemaan pyrittävä havainnollistamaan erityisen hyvin ihmisten elinympäristön ja kulttuurimaiseman kannalta. Lentoestevalojen näkyminen ja vaikutus maisemaan on syytä arvioida varsinaisen pimeän lisäksi myös hämärinä vuorokaudenaikoina.

Kansallispuistojen tarkoitus on pyrkiä säilyttämään Suomen luonnon arvokkaimmat kohteet, niiden eliölajisto ja elinympäristöt sekä maisemalliset erityispiirteet. Sen vuoksi tulee arvioida voimaloiden ja niiden valojen näkyminen kansallispuistoihin ja vaikutus luonnonmaisemaan.

Tuulivoimaloiden tuottaman äänen vaikutus maiseman kokemiseen on syytä ottaa huomioon.

Kulttuuriperintökohteiden merkintöihin pitää liittää asianmukaiset määräykset.

Luonnonsuojelu

Luonnoksessa kaavakarttaan on pääosin merkitty luontoarvojen kannalta keskeisimmät kohteet luo-merkinnällä. Metsälain 10 §:n ja vesilain 11 §:n mukaiset alueet on merkitty luo-1-merkinnällä. Kaavaluonnoksesta on yksi metsälain mukainen kohde jäänyt merkitsemättä luo-1 merkinnällä, kohde sijaitsee kaavan keskiosissa suurimman luo-2 merkinnän sisällä. Tämä tulee kuitenkin merkitä omalla luo-1 merkinnällä.

Kaavamääräysten osalta vain luo-1 merkintä sisältää kaavamääräyksen. Kaavamääräyksessä on tuotu esiin alueen olevan joko metsälain 10§ tai vesilain 11§ mukainen kohde ja, että kyseisen alueen suunnittelussa ja toteutuksessa on huomioitava luontoarvot sekä alueen luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän luonteen turvaaminen. Huomautuksena, että vesilain 11 § mukaisten kohteiden luonnontilan vaarantaminen on kielletty lainsäädännöllä. Tämän voisi tuoda selkeämmin esiin kaavamääräyksessä. Lisäksi metsälain 10 § kohteet ovat alueita, jotka ovat erityisen tärkeitä elinympäristökohteita metsäympäristössä. Tätä olisi mielekästä tuoda enemmän esiin kaavassa.

Muiden luontokohteiden osalta kaavassa on vain luo-2 merkintä, mikä ei tällä hetkellä sisällä kaavamääräystä. Luonnonsuojelun osalta ELY-keskus katsoo, että kaavassa pitää olla selvät määräykset ja niiden taustalla arvioida, miten luontoarvot otetaan huomioon. Nyt kaavaluonnoksessa esitetyn luo-2 merkinnän osalta ei voida arvioida tai varmistaa luontoarvojen säilymistä. Lisäksi on tarpeen tuoda esiin luo-2 merkinnällä osoitettavien alueiden luontoarvot, nyt ei käy mistään ilmi millaisia luontoarvoja kyseiset alueet sisältävät. Luo-merkintöjen osalta on tarpeen tehdä kaavakartalle kohdenumerointi sekä selostukseen näiden lyhyet kuvaukset ja esittää tämä selkeästi taulukkomuodossa.

Kaava-alue sijoittuu Haapakeitaan Natura-alueen viereen, jonka yhtenä suojelun perusteena oleva lajina liito-orava on. Tämän myötä kulkuyhteyksien säilyminen Natura-alueelle on tärkeää, erityisesti kun alue on useiden eri hankkeiden ympäröimä. Kaava-alue sijoittuu Satakunnan viherrakenneselvityksen mukaiselle ydinalueelle 5 ja viherkäytävälle E (Maakuntakaavan luo-1 alueella). Näiden riittävää säilymistä ja huomioon ottamista voidaan pitää liito-orava kannalta tärkeänä. Lisäksi viherverkostojen tärkeys Natura-alueiden välisen yhteyden ylläpitäjänä korostuu muuttuvan ilmaston vuoksi. Luonnonsuojelun osalta ELY-keskus katsoo, että tulisi tarkastella ja arvioida, että millä kaavoituksellisilla keinoilla voidaan Haukkasalon kaavassa edistää Haapakeitaan Natura-alueen ekologisia yhteyksiä tai luontotyyppien luonnontilaa edistäviä toimenpiteitä Natura-alueeseen rajautuvalla määritellyllä ydinalueella tai yhteysalueella.

Luonnonsuojelun osalta ELY-keskus haluaakin vielä nostaa esiin EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteet, joihin Suomi on sitoutunut. Strategian tavoitteena on saada luontokato pysähtymään ja elpymään vuoteen 2030 mennessä. Tämän vuoksi kaavaratkaisuilla tulisikin rakentamiskohteiden osoittamisen ja vaikutusten arvioinnin lisäksi pyrkiä osoittamaan kaavaratkaisuja, joilla voidaan kaava-alueella parantaa luontoarvoja.

Vaihtoehdossa VE2 kaavaluonnoksen kartassa on luo-2 alueet merkitty, mutta merkintä puuttuu yleiskaavamerkinnyt ja -määräykset listauksesta.

Ilmastovaikutukset

Ilmastovaikutuksia on selostettu aineistossa monipuolisesti ja mainittu monia epävarmuustekijöitä. Kaikkia tekijöitä ei ole kuitenkaan huomioitu vaikutuksia laskettaessa ja arvioitaessa ja kaikki tietolähteet eivät käy ilmi selostuksesta. Arvioinnin lopputulos, että ilmastovaikutus on positiivinen, ei ole yksiselitteisesti perusteltu.

Tuulivoimapuiston on todettu tuottavan elinkaarensa vaiheissa merkittäviä ilmastopäästöjä. Arvioinnissa esitettyjen positiivisten ilmastovaikutusten toteutuminen on vain mahdollisuus, eikä hanke vaikuta niihin suoraan. Ilmastovaikutuksia on verrattu kansallisen energiantuotannon päästöihin ja sen arvioituun kehitykseen.

On huomioitava, että kansallisten ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan myös energian säästöä. Ilmastositoumukset huomioiden olisi verrattava vaikutuksia sellaiseen energiantuotantoon, joka edistäisi Pariisin ilmastopöytäkirjan tavoitteita eli ilmaston kuumenemisen rajoittamista kahteen asteeseen.

On huomioitava, että maankäyttömuoto muuttuu käytännössä pysyvästi. Voimaloiden käyttöaika on pitkä, ja metsä ja suo eivät voimaloiden perustusten ja teiden osalta palaudu jokaisenoikeuksin käytettäväksi luonnoksi tai metsätalouden hyödynnettäviksi.

Vaikutukset pintavesiin

Valmisteluvaiheen kaavaselostuksen mukaan pitkäaikaisia pysyviä vesistövaikutuksia ei aiheudu, mutta maanmuokkaustoimenpiteet saattavat hieman lisätä kiintoainekuormitusta. Kaavaselostukseen tulisi lisätä vesistövaikutusten vähentämistoimenpiteet asianmukaisilla vesiensuojelumenetelmillä ja välttämällä tarpeetonta maaperän muokkausta tuulivoimapuiston rakentamisvaiheessa. Kaavamääräyksiin tulisi lisätä, että hankkeen vesistövaikutuksia vähennetään asianmukaisilla vesiensuojelutoimenpiteillä.

Liikenne

Kaavaselostuksessa on esitelty alustavia ja vaihtoehtoisia kuljetusreittejä Porin, Vaasan ja Kokkolan satamista suunnittelualueelle.

Varsinais-Suomen ELY-keskus on laatimassa suunnitelmaa erikoiskuljetusreitin parantamiseksi Porin satamaan välillä VT 2 - VT 8 reitillä Mäntyluodontie - Kirrinsannantie - Reposaaarentie - Porin Saaristotie. Parantamistoimenpiteiden toteuduttua reittiä suositellaan käytettäväksi Porin satamaan saapuville erikoiskuljetuksille kuten tuulivoimaloiden osille. Suositellusta erikoiskuljetusreitistä on hyvä lisätä tiedot selostuksen kohtaan 9.17. Vaikutukset liikenteeseen ja tiestöön.

Kohdassa 9.17.2. Vaikutusten arviointi ja merkittävyys sivulla 241 Tuulivoimapuiston toiminnan aikaiset vaikutukset -otsikon alla on hyvä huomioida se, että tuulivoimaloiden kuluvia osia kuten siipiä ja laakereita huolletaan tai jopa vaihdetaan toiminnan aikana, josta voi aiheutua erikoiskuljetustarpeita myös voimaloiden käytön aikana. Asia on hyvä huomioida jatkosuunnittelussa, sillä usein haastavimmat käännökset erikoispitkien kuljetusten osalta ovat hankealueella tai sen tuntumassa. Jatkosuunnittelussa kuljetusreittejä hankealueelle suunniteltaessa on olennaista huomioida sekin, että erikoispitkiä kuljetuksia ei pelkästään saavu vaan myös lähtee hankealueelta.

ELY-keskus viittaa luonnosvaiheessa vaikutusarvioinnin osalta myös samaan aikaan vireillä olevan YVA-menettelyn arviointiin ja johtopäätöksiin.

Lausunto on tehty yhteistyössä luonnonsuojeluyksikön, vesiyksikön sekä liikennevastuualueen kanssa.

Vastine:

Maakuntakaava on yleispiirteinen ja tarkentuvan suunnittelun periaatteiden mukaisesti maakuntakaavassa esitetyt ratkaisut tarkentuvat osayleiskaavassa. Näin ollen myös maakuntakaavan tv- aluetta tulkitaan yleispiirteisesti ja tuulipuiston kaava-alueen rajausta määrätään osayleiskaavassa. Maakuntakaavassa osoitetaan tv-alueena alueet, joilla voidaan sijoittaa tuulivoimatuotantoa. Maakuntakaavan tv-alue ei määritä osayleiskaavan rajausta. Esimerkiksi KHO: 2023:57: Vaihemaakuntakaava on yleispiirteinen maankäytön suunnitelma, jossa esitetyt ratkaisut on tarkoitettu tarkentumaan yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa. Vaihemaakuntakaavassa ei ole ratkaistu esimerkiksi «tuulivoimaloiden» alueille sijoittuvien «tuulivoimaloiden» lukumäärää, kokoa tai sijoittelua. Myös vaihemaakuntakaavassa osoitetut yleispiirteiset aluerajaukset on tarkoitettu täsmentymään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Vaihemaakuntakaavassa osoitetuista «tuulivoimala»-alueiden aluerajauksista poikettaessa on kuitenkin yleiskaavatasoisten selvitysten perusteella voitava varmistua, etteivät vaihemaakuntakaavan maankäyttöä koskevat keskeiset ratkaisut ja tavoitteet vaarannu aluerajauksista poikkeamisten vuoksi ja että yleiskaavaratkaisu muutoinkin täyttää sille maankäyttö- ja rakennuslaissa asetetut sisältövaatimukset. YVA-prosessissa laadittujen selvitysten ja kaavaselostuksessa esitettyjen selvitysten perustella osayleiskaava ei muutoinkaan vaikeuta maakuntakaavan toteutumista.

Haukkasalon tuulivoimaosayleiskaavan VE 1:n (16 voimalaa) ja VE 2:n (12 voimalaa) kaava-aluerajaus on sama. VE 1:ssä neljä voimalaa sijoittuvat Satakunnan 1-vaihemaakuntakaavan tv-alueen ulkopuolelle ja VE 2:ssa kaikki voimat sijoittuvat tv-alueelle. Neljä voimalaa sijoittuu satakunnan maakuntakaavan, Satakunnan 1- vaihemaakuntakaavan sekä 2-vaihemaakuntakaavan valkoiselle alueelle. Kun otetaan huomioon maakuntakaavan tarkoitus, esitystapa, ohjauvaikutus sekä oikeuskäytäntö tarkentuvan suunnittelun periaatetta koskien (esim. KHO 2023:57), voidaan todeta, että molemmat vaihtoehdot ovat maakuntakaavan mukaisia. Kaavaehdotus laaditaan VE 1 (16 voimalaa) pohjalta.

Haukkasalon tuulipuiston (VE 1) maisemavaikutuksia täydennetään ottamalla kuvia myös Lauhanvuoren kansallispuiston alueelta sekä Huidankeitaan ja Katselmankallion luontomatkailun vetovoimakohteiden alueelta.

Kaavamerkintöjä- ja määräyksiä tarkistetaan luo-1 ja luo -2 osalta. Liito-oravien esiintymispaikat on selvitetty YVA-selostuksessa ja tulokset on otettu huomioon kaavaluonnoksissa ja -selostuksessa. Liito-oravien esiintymisalueille ei osoiteta tuulivoimarakentamisen edellyttämiä merkintöjä.

Tuulipuistolle on osoitettu elinkaari YVA-selostuksessa ja kaavaselostuksessa. Tuulipuiston pääkäyttö on edelleen maa- ja metsätalous sekä väistyvä käyttö turvetuotanto. Turvetuotannon loppuessa alue muuttuu osayleiskaavamääräyksen mukaisesti maa- ja metsätalousalueeksi. Tuulivoima-alueilla jokaisenoikeudet ovat voimassa koko tuulipuiston elinkaaren ajan. Tuulipuiston elinkaaren aikana maa- ja

metsätalouskäytössä olevaa maan pinta-ala häviää VE 1:ssä 2,1 % ja VE 2:ssä 1,7 % tuulivoimapuiston pinta-alasta.

Kaavaselostukseen voidaan kuvata vesistövaikutusten lieventämistoimenpiteet. Kaavamääräyksiin voidaan lisätä ohjeellinen määräys, jossa kiinnitetään huomioita vesiensuojelutoimenpiteisiin.

Liikennettä koskevat lausunnossa etsityt asiat voidaan lisätä kaavaehdotuksen kaavaselostukseen lisätietona.

14. Fingrid Oyj

Meillä ei ole lausuttavaa osayleiskaavan luonnoksesta. Kaava-alueella ei ole nykytilanteessa Fingridin voimajohtoja. Fingrid on lausunut heinäkuussa 2023 hankkeen YVA-selostuksesta.

Muiden kuin Fingrid Oyj:n omistamien voimajohtojen osalta teidän tulee pyytää erillinen lausunto voimajohtojen omistajilta.

Vastine:

Fingridin kanssa neuvotellaan voimajohdoista ennen kaavaehdotuksen nähtäville panoa.

15. Digita

Digitan antenni-tv vastaanottoneuvonnassa Digita Infossa on ajantasainen ja kattava tieto antenni-tv:n vastaanotto-olosuhteista. Vaikutusalueella ei ole todettu katvealuetta.

Digita toteaa, että tuulipuistot voivat aiheuttaa merkittävää haittaa antenni-tv:n vastaanottoon ennen kaikkea radio- ja tv-lähetysasemaan nähden puiston takana olevissa asuin- ja lomarakennuksissa. Vastaanotto-ongelmat voivat syntyä jo yhdenkin tuulivoimalan tapauksessa. Pahimmillaan tuulivoimala voi estää tv-signaalin etenemisen kokonaan.

Antenni-tv lähetyksiä käytetään myös viranomaisten vaaratiedotteiden välityskanavana. Tuulivoiman aiheuttaessa häiriön antenni-tv vastaanottoihin vaikuttaa se tällöin myös vaaratiedotteiden saatavuuteen ja sitä kautta yleiseen turvallisuuteen. Tämän vuoksi vaikutukset antenni-tv vastaanottoihin tulisi ottaa huomioon myös turvallisuuteen liittyvien vaikutusten arvioinnissa.

Antennitelevision vastaanotto-ongelmien syntymisen estämiseksi onkin erittäin tärkeää tutkia suunnitellun tuulivoimalan vaikutus antenni-tv lähetysten näkyvyyteen jo hyvissä ajoin ennen rakennuslupien hakemista ja myöntämistä, ja mieluiten jo ennen tuulivoimalan sijaintipäätösten tekemistä.

Esitämme, että kaavoituksen edetessä, viimeistään rakennuslupien myöntämisvaiheessa:

- hankevastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma tuulivoimalan valtakunnallisen radio- ja tv-verkon lähetyksille aiheuttamien häiriöiden estämiseksi tai poistamiseksi, tai mikäli suunnitelman laatiminen hakemusvaiheessa ei ole mahdollista, hankevastaavan tulee sitoutua laatimaan ja toimittamaan konkreettinen suunnitelma häiriöiden poistamiseksi viranomaisen asettamaan määräpäivään mennessä; ja
- tarvittaessa täsmennetään, että tuulivoimahankkeen hankevastaava häiriön aiheuttajana on velvollinen huolehtimaan häiriöiden poistamisesta sekä siitä aiheutuvista kustannuksista.

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on mietinnössään (LiVM 10/2014 vp - HE 221/2013 vp) todennut, että tuulivoimahäiriössä häiriönaiheuttaja huolehtii tilanteen korjaamiseksi tarvittavista toimenpiteistä ja myös vastaa kustannuksista. Valiokunta on jo aiemmin katsonut, että tämän kaltaisen aiheuttaja vastaa -periaatteen tulisi olla yleisemminkin taajuuksien häiriöiden yhteydessä noudatettava lähtökohta.

Digita toteaa, että antenni-tv:n verkko-operaattori Digitan velvollisuuksiin ei kuulu tuulivoimaloiden tv-lähetyksille aiheuttamien häiriöiden korjaaminen, vaan vastuu kuuluu häiriöiden aiheuttajalle. Näin ollen tuulivoimahankkeesta vastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma häiriöiden estämiseksi ja poistamiseksi sekä otettava vastuu häiriöiden poistamisesta sekä niistä aiheutuvista kustannuksista.

Digita toteaa, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt ja niiden vaikutukset ja vaikutusalueet voidaan riittäväällä suunnittelulla nykyisin ennustaa. Tämän lausunnon kohteena oleva tuulivoimahanke voi muodostaa häiriöitä yhteisvaikutuksena toisien tuulivoimahankkeiden kanssa. Häiriön poistokeinoja toteutettaessa on otettava huomioon myös alueen muut mahdolliset tuulivoiman rakentamishankkeet.

Lisäksi Digita toteaa, että tuulivoimaloiden aiheuttamien häiriöiden hoitamisessa ei valitettavasti ole alalle syntynyt yleisiä käytäntöjä. Tuulivoimaloiden aiheuttamat häiriöt voivat pahimmillaan estää kokonaan antenni-tv signaalin vastaanoton. Erityisesti tilanteessa, jossa olemassa olevan tv- ja radiolähetyksiaseman lähistölle sijoitetaan useita tuulivoimaloita, voidaan pahimmassa tapauksessa ajautua tilanteeseen, jossa tv-signaalin eteneminen estyy kokonaan.

Sen vuoksi onkin erityisen tärkeää, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt pyritään välttämään hyvissä ajoin etukäteen jo voimaloiden suunnitteluvaiheessa tuulivoimaloiden ja verkko-operaattoreiden välisellä yhteistyöllä. Ellei näin tehdä, riskinä on, että tuulivoimaloiden roottoreiden kotitalouksien tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt jäävät korjaamatta ja kotitalouksien kärsittäviksi. Tästä on jo olemassa valitettavia esimerkkejä (esim. Pori Peitto). Tuulivoimayhtiöt tulee siten jo kaavoitus- ja rakennuslupavaiheessa velvoittaa huolehtimaan siitä, että tuulivoimalat sijoitetaan alueelle siten, että häiriöitä kotitalouksien antenni-tv:n vastaanotolle ei aiheudu. Viranomaisten tulisi päätöksessään tuoda selvästi esiin myös se, että mikäli huolellisesta ennakkosuunnittelusta huolimatta tuulivoimalat kuitenkin aiheuttavat häiriöitä tv-vastaanotolle, tulee niiden myös huolehtia häiriöiden poistamisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista.

Digita suhtautuu myönteisesti tuulivoiman käyttöön energianlähteenä. Jo toteutetut tuulivoimalat ovat kuitenkin osoittaneet, että tv-lähetyksiasemien jälkeen rakennetut tuulivoimapuistot voivat aiheuttaa olennaisia häiriöitä tv-vastaanottoon. Mahdollisten tuulivoimaloiden aiheuttamien häiriöiden korjaaminen ei kuulu Digitan velvollisuuksiin ja televisiovastaanoton varmistamiseksi alueella on erittäin tärkeää, että tuulivoimatoimija huolehtii aiheuttamiensa häiriöiden poistamisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista.

Vastine:

Hanketoimija on tilannut esiselvityksen tuulivoimapuiston televisiovastaanotolle mahdollisesti aiheutuvista häiriöistä ja suositelluista toimenpiteistä. Hanketoimija sopii Digitan kanssa ennen rakennuslupien myöntämistä lausunnossa hanketoimijalle esitetyistä velvoitteista.

16. Satakuntaliitto Kaavahanke

Pohjan Voima Oy suunnittelee tuulivoimatuotannon aluetta Kankaanpään kaupungin luoteisosaan, entisen Honkajoen kunnan alueelle. Suunnittelualue sijoittuu noin 16 kilometrin etäisyydelle Kankaanpään keskustaajamasta luoteeseen ja rajoittuu lounaasta Siikaisten kunnanrajaan. Siikaisten keskustaajama sijaitsee noin 16 kilometrin etäisyydellä suunnittelualueen lounaispuolella ja Isojoen keskustaajama noin 20 kilometrin etäisyydellä suunnittelualueen pohjoispuolella.

Selostuksessa kuvatun perusteella alueelle suunnitellaan enintään 16 uuden tuulivoimalan rakentamista. Suunniteltujen voimaloiden kokonaiskorkeus on korkeintaan 300 metriä. Suunniteltujen tuulivoimaloiden yksikköteho on noin 6–14 MW ja kokonaisteho on arviolta noin 70–224 MW. Luonnosvaiheessa on lausunnolla kaksi vaihtoehtoa: 16 voimalaa ja 12 voimalaa sisältävät vaihtoehdot. Tuulivoimahanke muodostuu suunnittelualueesta ja sen sisäisestä sähkönsiirrosta.

Kankaanpään kaupunki on hyväksynyt hankkeen kaavoitusaloitteen kaupunginhallituksen kokouksessa 1.11.2021 §405 (täydennys kaavoitusaloitteeseen hyväksytty 13.6.2022 §205). Osayleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena ja sen hyväksyy Kankaanpään kaupunginvaltuusto. Osayleiskaava laaditaan siten, että sitä on mahdollista käyttää tuulivoimaloiden rakennuslupien perusteena MRL:n 77a §:n mukaisesti. Hankkeelle toteutetaan YVA-lain mukainen ympäristövaikutusten arviointimenettely, joka tavoitteellisesti tulee etenemään rinnakkain kaavoituksen kanssa. Kaavaselostuksessa on käytetty Haukkasalon ympäristövaikutusten arviointia varten tehtyjä selvityksiä.

Kaavaselostuksen hankekuvauksen mukaan Kankaanpään Haukkasalon tuulivoimatuotannon alueen tavoitteena on edistää ilmastopoliittisia tavoitteita, joihin Suomi on sitoutunut. Osayleiskaavan suunnittelun tavoitteena on toteuttaa tuulivoimatuotannon alueen rakentaminen luonnonympäristön ominaispiirteet ja ympäristövaikutukset huomioon ottaen sekä lieventää rakentamisesta mahdollisesti aiheutuvia haitallisia vaikutuksia. Lisäksi osayleiskaavan tavoitteena on ottaa huomioon muut aluetta koskevat maankäyttötarpeet sekä suunnitteluprosessin kuluessa muodostuvat tavoitteet.

Kaavoitustilanne

Maakuntakaavoitus

Satakunnan maakuntakaava

Ympäristöministeriö on vahvistanut Satakunnan maakuntakaavan 30.11.2011 (N:o YM1/5222/2010). Satakunnan maakuntakaava on saanut lainvoiman 13.3.2013 korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) päätöksellä.

Satakunnan maakuntakaavasta on kumottu Satakuntaliiton maakuntavaltuuston 17.5.2019 tekemällä päätöksellä taajamatoimintojen alueen (A), keskustatoimintojen alueen (C), vähittäiskaupan suuryksikköjen alueen (KM, km), palvelujen alueen (P), työpaikka-alueen (TP), valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden (vma) sekä valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen (kh1, kh2, kh) kaavamerkinnot ja -määräykset.

Suunnittelualueen pohjoisreuna rajoittuu Satakunnan maakuntakaavassa merkittyy **luonnonsuojelualueeseen (SL)**, Haapakeidas. Alue kuuluu myös **Natura 2000 -verkostoon**. Haapakeitaan alue on moniosainen laaja kokonaisuus. SL-merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojellut tai suojeltavat luonnonsuojelualueet. Alueen maankäyttöön mahdollisesti vaikuttavista merkittävistä suunnitelmista ja hankkeista tai ennen vallitsevia olosuhteita merkittävästi muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä tulee luonnonsuojelusta vastaavalle alueelliselle ympäristöviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen. Merkintään kuuluvan suojelumääräyksen mukaan alueella ei saa toteuttaa sellaisia toimenpiteitä tai hankkeita, jotka voivat oleellisesti vaarantaa tai heikentää alueen suojeluarvoja. Alueella voidaan kuitenkin valtion luonnonsuojeluviranomaisen niin salliessa toteuttaa alueen suojeluarvojen säilyttämiseksi ja palauttamiseksi tarkoitettuja toimenpiteitä. Suojelumääräys on voimassa, kunnes alue on muodostettu luonnonsuojelulain mukaiseksi luonnonsuojelualueeksi.

Suunnittelualueen länsipuolella kulkee maakuntakaavassa osoitettu **voimalinja**. Merkinnällä osoitetaan vähintään 110 kV:n voimalinjat. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Haukkasalon tuulivoimaosayleiskaavan suunnittelualue sijoittuu Satakunnan maakuntakaavassa osoitetulle **luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue (luo-1), Haapakeitaan alue**. Merkinnällä osoitetaan merkittävät yhtenäiset ja laaja-alaiset luontokokonaisuudet, joilla on useita erilaisia luonto- ja ympäristöarvoja. Merkintä sallii mm. maa- ja metsätalouskäytön, maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen asutuksen, matkailupalveluiden kehittämisen sekä jokamiehenoikeudella tapahtuvan virkistyskäytön. Merkintään kuuluvan suunnittelumääräyksen mukaan alueen maankäyttö ja siellä suoritettavat toimenpiteet tulee suunnitella ja toteuttaa niin, että alueen luonnon monimuotoisuuden arvot säilyvät. Alueen suunnittelussa ja kehittämisessä tulee erityisesti huomioida niiden elinkeinojen turvaaminen, jotka toiminnallaan ylläpitävät alueelle ominaisia luontotyyppejä ja edistävät niiden säilymistä. Lisäksi erityistä huomiota tulee kiinnittää alueen suo-, metsä- ja vesiluonnon arvojen huomioon ottamiseen suunnittelussa.

Suunnittelualueen pohjoispuolelle sijoittuu myös laaja **luontomatkailun kehittämisvyöhykettä** osoittava merkintä (**mv3**, Pohjois-Satakunnan suo- ja metsäalue), johon kohdistuu

luontomatkailun, luonnon virkistyskäytön, ulkoilu- ym. reitistöjen sekä luonnonsuojelun kehittämis- ja yhteensovittamistarpeita. Merkintää koskevan suunnittelumääräyksen mukaan vyöhykkeiden sisällä toteutettavassa alueiden käytön suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota matkailuelinkeinojen ja virkistyspalveluiden kehittämiseen. Suunnittelussa on otettava huomioon toteutettavien toimenpiteiden yhteensovittaminen kulttuuri-, maisema- ja luontoarvoihin sekä olemassa oleviin elinkeinoihin ja asutukseen. Matkailuun liittyviä toimintoja suunniteltaessa ja vyöhykkeen vetovoimaisuutta kehitettäessä tulee ottaa huomioon vyöhykkeen erityisominaisuudet ja niiden ominaispiirteiden säilyttäminen.

Kaikki Satakunnan maakuntakaavaan liittyvät asiakirjat, kuten mm. merkinnät ja määräykset ovat saatavilla Satakuntaliiton verkkosivuilla osoitteessa <https://satakunta.fi/alueiden-kaytto/voimassa-olevat-maakuntakaavat/satakunnan-maakuntakaavan-aineistot-ja-selvitykset/>.

Satakunnan vaihemaakuntakaava 1

Satakunnan vaihemaakuntakaava 1 hyväksyttiin maakuntavaltuustossa 13.12.2013 ja ympäristöministeriö vahvisti kaavan 3.12.2014. Satakunnan vaihemaakuntakaava 1 sai lainvoiman korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä 6.5.2016. Vaihemaakuntakaavassa 1 määritellään tuulivoiman tuotantoon parhaiten soveltuvat maakunnallisesti merkittävät alueet Satakunnassa. Vaihemaakuntakaava 1 perustuu vuonna 2011 valmistuneeseen Mannertuuli-alueet Satakunnassa - selvitykseen.

Haukkasalon osayleiskaavan suunnittelualue sijoittuu Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 1 osoitetulle **tuulivoimatuotannon alueelle (tv1), alue 2 Haukkasalo** siten, että hankealue on pohjois- ja itäosastaan laajempi kuin edellä mainitussa vaihemaakuntakaavassa on osoitettu. Myös länsiosastaan hankealue ulottuu pidemmälle kuin vaihemaakuntakaavan mukainen rajaus. Merkinnällä (tv) osoitetaan maa-alueita, jotka soveltuvat tuulivoimatuotannon alueiksi. Merkintään sisältyy maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus. Suunnittelumääräyksen mukaan alueen suunnittelussa on otettava huomioon rakentamisen vaikutukset asutukseen, loma-asutukseen, maisemaan, kulttuuriperintöön, luontoon sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Lisäksi tulee ottaa huomioon lentoliikenteen aiheuttamat rajoitteet suunniteltujen alueiden soveltuvuuteen tuulivoimaloiden sijoituspaikaksi. Aluetta suunniteltaessa tulee turvata puolustusvoimien toimintaedellytykset sekä ottaa erityisesti huomioon puolustusvoimien toiminnasta, kuten tutkajärjestelmistä ja radioyhteyksien turvaamisesta johtuvat rajoitteet.

Lisäksi Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 1 on **yleinen suunnittelumääräys tuulivoimatuotannon suunnittelua koskien**: Tuulivoimatuotannon alueita tai yksittäisiä tuulivoimaloita suunnitellessa tulee huolehtia riittävästä etäisyydestä ensisijaisesti maakuntakaavassa osoitettuihin, kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeisiin alueisiin, kansainvälisesti ja valtakunnallisesti arvokkaisiin lintualueisiin, luonnonsuojelualueisiin ja luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeisiin alueisiin, virkistysalueisiin sekä melutasoltaan hiljaisiin alueisiin. Tuulivoimatuotannon alueiden tai yksittäisten tuulivoimaloiden suunnittelussa tulee varmistaa riittävät melu-, valo- ja välkevaikutusten etäisyydet vakituisen ja loma-asutukseen. Tuulivoimatuotannon alueita tai yksittäisiä tuulivoimaloita suunniteltaessa on otettava huomioon eri hankkeiden yhteisvaikutukset erityisesti maisemaan ja linnustoon sekä ehkäistävä merkittävien haitallisten vaikutusten syntyminen. Suunnittelussa erityistä

huomiota tulee kiinnittää tuulivoimatuotannon linnustoon kohdistuviin yhteisvaikutuksiin Selkämeren rannikkovyöhykkeellä, lähinnä valtatie 8 länsipuolella.

Satakunnan vaihemaakuntakaavan 1 asiakirjoihin voi tutustua verkkosivulla <https://satakunta.fi/alueiden-kaytto/voimassa-olevat-maakuntakaavat/satakunnan-vaihemaakuntakaavan-1-aineistot-ja-selvitykset/>.

Satakunnan vaihemaakuntakaava 2

Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 teemana on energiantuotanto; turve, bioenergia ja mahdollisesti tuulivoimatuotanto ja aurinkoenergia. Muita teemoja ovat soiden moninaiskäyttö (kasvuturve, soiden suojelu ja virkistyskäyttö), kauppa, maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt. Suunnittelualueeseen kuuluvat kaikki Satakunnan kunnat.

Satakuntaliiton maakuntavaltuusto hyväksyi Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2 maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n mukaisesti kokouksessaan 17.5.2019 §10. Satakunnan vaihemaakuntakaava 2 on kuulutettu voimaan Satakunnan kunnissa 20.9.2019.

Suunnittelualueella ja sen välittömässä läheisyydessä sijaitsee merkinnällä **EO5** osoitettuja merkittäviä **turvetuotannossa olevia tai turpeenottoon soveltuvia alueita**, joilla ottamisen edellytykset soiden luonnonarvojen säilymisen ja muun käytön kannalta on selvitetty. Turpeenoton laajuus ja sijainti alueella määräytyy tuotantoaluekohtaisen suunnittelun perusteella. Suunnittelumääräys Alueen käyttöä suunniteltaessa on huomioitava luonnonsuojelulain 65 ja 66 §:ien säädökset. Turvetuotantoalueiden käyttöönoton suunnittelussa, ajoittamisessa ja jälkikäytössä on otettava huomioon valuma-alueen turvetuotantoalueiden yhteisvaikutus vesistöihin ja valuma-alueiden kokonaiskuormitus ja arkeologisen kulttuuriperinnön selvitystarve. Tarpeen vaatiessa samanaikaisesti käytössä olevien alueiden määrää on rajoitettava niin, että vesien tilaa koskevat tavoitteet voidaan saavuttaa.

Suunnittelualueen itä-, luoteis- ja pohjoispuolelle sijoittuu Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 osoitettu **maisemallisesti tärkeitä aluetta** osoittava merkintä. Merkinnällä osoitetaan maakunnan erityisominaisuuksiin perustuvat maisemallisesti tärkeät alueet. Suunnittelumääräyksen mukaan alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisluonne siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä.

Lisäksi suunnittelualueen itäpuolelle sijoittuu **maakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä** osoittavia merkintöjä. Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät kulttuuriympäristöt ja rakennusperintökohteet. Suunnittelumääräyksen mukaan alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisluonne siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä mukaan lukien avoimet viljelyalueet. Kaikista aluetta tai kohdetta koskevista suunnitelmista ja hankkeista, jotka oleellisesti muuttavat vallitsevia olosuhteita, tulee museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen. Kohteen ja siihen olennaisesti kuuluvan lähiympäristön suunnittelussa on otettava huomioon kohteen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvot sekä huolehdittava, ettei toimenpiteillä ja hankkeilla vaaranneta tai heikennetä.

Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2 merkinnät ja määräykset ovat ladattavissa verkkosivulta <https://satakunta.fi/alueiden-kaytto/voimassa-olevat-maakuntakaavat/satakunnan-vaihemaakuntakaavan-2-aineistot-ja-selvitykset/> .

Satakunnan maakuntakaava 2050

Satakunnan maakuntakaavan 2050 laatiminen on käynnistynyt vuoden 2021 lopussa. Satakunnan maakuntakaava 2050 laaditaan kaikki maankäyttömuodot kattavana kokonaismaakuntakaavana, jolloin käsitellään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja kehittämisen kannalta tarpeelliset alueet koko maakunnan alueella. Kaavaa varten on laadittu uusia selvityksiä, mm. viherrakenneselvitys sekä käynnistetty tuulivoima- ja kulttuuriympäristöselvitykset.

Kaavaprosessin etenemistä voi seurata Satakuntaliiton verkkosivuilla <https://satakunta.fi/alueiden-kaytto/vireilla-olevat-maakuntakaavat/>.

Yleis- ja asemakaavat

Suunnittelualueella ei ole voimassa olevia yleiskaavoja. Hankkeen suunniteltu sähkönsiirtoreitti kulkee vireillä olevan Marjakeitaan tuulivoimaosayleiskaavan alueelle. Suunnittelualueen läheisyydessä olevat osayleiskaava-alueet ovat Karvianjokilaakson osayleiskaavan eteläosa 2002 (kvalt 4.3.2002) ja Karvianjokilaakson osayleiskaavan pohjoisosa 2002 (kvalt 4.3.2002), jotka sijoittuvat noin 0,4–2,5 kilometrin päähän Suunnittelualueen kaakkois- ja itärajasta.

Suunnittelualueella ei ole voimassa olevia tai vireillä olevia asemakaavoja. Lähin asemakaavoitettu alue sijoittuu Honkajoen keskustaajaman alueelle noin 5 kilometrin etäisyydelle suunnittelualueen rajan kaakkoisreunasta.

Kannanotot

Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n mukaan maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Lisäksi viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.

Satakunnan maakuntakaava, Satakunnan vaihemaakuntakaava 1 ja Satakunnan vaihemaakuntakaava 2 ovat maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa. Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 1 osoitetaan maakunnallisesti merkittävät, pääsääntöisesti yli 8–10 tuulivoimayksikön alueet. Haukkasalons hankealue sijoittuu Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 1 osoitetulle tuulivoimaloiden alueelle 2, Haukkasalo. Hankealueen rajausta osayleiskaavan luonnoksissa esitetty laajempaan kuin Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 1 osoitettu tuulivoimaloiden alue. Lisäksi tulee ottaa huomioon, että Satakunnan vaihemaakuntakaavan 1 selvityksissä ja vaikutusten arvioinnissa on käytetty matalampia voimaloita kuin mitä nyt hankkeessa suunnitellaan. Osayleiskaavan

vaikutukset ulottuvat todennäköisesti Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 1 arvioitua laajemmalle alueelle.

Satakuntaliitto pitää yleiskaavan suunnitteluprosessin ja vuorovaikutuksen kannalta hyvänä, että luonnosvaiheen aineistossa on kaksi eri vaihtoehtoa.

Selostuksessa on todettu, että vaihtoehto VE2 on voimaloiden sijainnin puolesta Satakunnan vaihemaakuntakaavan 1 mukainen ja vaihtoehdon VE1 pohjoisimmat voimalat poikkeavat Satakunnan vaihemaakuntakaavasta 1. Satakuntaliitto katsoo, että vaihemaakuntakaavan 1 rajauksesta poikkeaminen tulee perustella pohjautuen vaikutusten arviointiin.

Satakuntaliitto pitää maakuntakaavamerkintöjen läpikäyntiä yksittäin hyvänä ja selkeänä esittämistapana (selostuksen kappaleet 9.5. ja 9.6). Tarkastelua pitää kuitenkin täydentää ja yleiskaavan suhdetta tulee tarkastella vielä erikseen mm. Satakunnan maakuntakaavassa osoitettuihin luontomatkailun kehittämisen kohdevyöhykkeeseen (mv-3), luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeään alueeseen (luo-1, Haapakeidas) ja vesien tilaa koskevaan yleismääräykseen.

Haukkasalon yleiskaavaprosessin kanssa on käynnistetty samaan aikaan ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA) ja osayleiskaavoituksessa hyödynnetään YVA-menettelyn yhteydessä tehtyjä selvityksiä ja ympäristövaikutusten arviointeja. Satakuntaliitto pitää hyvänä, että esitetyn aikataulun mukaan kaavaehdotus laaditaan vasta, kun YVA-prosessi on viety läpi. Näin toimien varmistetaan, että ympäristövaikutusten arviointiselostus ja yhteysviranomaisen antama perusteltu päätelmä otetaan kaavan laadinnassa huomioon YVA-lain edellyttämällä tavalla (YVA-laki, 25 ja 26 §:t).

Haukkasalon tuulivoimaosayleiskaavan selostuksessa on käyty läpi laadittuja selvityksiä ja kuvattu hankkeesta aiheutuvia merkittävimpiä vaikutuksia. Satakuntaliitto ottaa vaikutustenarviointiin yksityiskohtaisemmin kantaa YVA-selostuksen lausunnossa ja kaavan ehdotusvaiheessa.

Satakuntaliitolla ei ole Haukkasalon tuulivoimaosayleiskaavan luonnoksesta Satakunnan maakuntakaavojen nojalla tässä vaiheessa muuta lausuttavaa.

Liite lausuntoon SL/228/03.01.00/2022

SATAKUNNAN MAAKUNTAKAAVOJEN YHDISTELMÄKARTTA

Satakuntaliitto

Ympäristöministeriön 30.11.2011 vahvistama Satakunnan maakuntakaava
(N:o YM1/5222/2010, KHO 13.3.2013)

Ympäristöministeriön 3.12.2014 vahvistama Satakunnan vaihemaakuntakaava 1
(N:o YM7/5222/2013, KHO 6.5.2016)

Satakuntaliiton maakuntavaltuuston 17.5.2019 hyväksymä
Satakunnan vaihemaakuntakaava 2

Lausunnolla oleva Haukkasalon tuulivoimaosayleiskaavan luonnoksen alue

ratkaisut on tarkoitettu tarkentumaan yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa. Vaihemaakuntakaavassa ei ole ratkaistu esimerkiksi «tuulivoimaloiden» alueille sijoittuvien «tuulivoimaloiden» lukumäärää, kokoa tai sijoittelua. Myös vaihemaakuntakaavassa osoitetut yleispiirteiset aluerajaukset on tarkoitettu täsmentymään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Vaihemaakuntakaavassa osoitetuista «tuulivoimala»-alueiden aluerajauksista poikettaessa on kuitenkin yleiskaavatasoisten selvitysten perusteella voitava varmistua, etteivät vaihemaakuntakaavan maankäyttöä koskevat keskeiset ratkaisut ja tavoitteet vaarannu aluerajauksista poikkeamisen vuoksi ja että yleiskaavaratkaisu muutoinkin täyttää sille maankäyttö- ja rakennuslaissa asetetut sisältövaatimukset.

YVA-prosessissa laadittujen selvitysten ja kaavaselostuksessa esitettyjen selvitysten perustella osayleiskaava ei muutoinkaan vaikeuta maakuntakaavan toteutumista.

Haukkasalon tuulivoimaosayleiskaavan VE 1:n (16 voimalaa) ja VE 2:n (12 voimalaa) kaava-aluerajaus on sama. VE 1:ssä neljä voimalaa sijoittuvat Satakunnan 1-vaihemaakuntakaavan tv-alueen ulkopuolelle ja VE 2:ssa kaikki voimalat sijoittuvat tv-alueelle. Neljä voimalaa sijoittuu satakunnan maakuntakaavan, Satakunnan 1- vaihemaakuntakaavan sekä 2-vaihemaakuntakaavan valkoiselle alueelle. Kun otetaan huomioon maakuntakaavan tarkoitus, esitystapa, ohjausvaikutus sekä oikeuskäytäntö tarkentuvan suunnittelun periaatetta koskien (esim. KHO 2023:57), voidaan todeta, että molemmat vaihtoehdot ovat maakuntakaavan mukaisia. Kaavaehdotus laaditaan VE 1 (16 voimalaa) pohjalta.

Kaavaselostusta täydennetään ehdotusvaiheessa Satakunnan maakuntakaavan luontomatkailun kohdealueen (mv-3), luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeän alueen sekä vesien tilaa koskevan yleismääräyksen osalta.

17. Suomen Erillisverkot Oy

Viitaten lausuntopyyntöönne 24.7.2023 koskien Haukkasalon tuulivoimapuiston osayleiskaavaa (#5662). Hankkeella ei ole vaikutusta Suomen Erillisverkot Oy:n Verkko-operaattoripalvelut liiketoimintaan.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

18. Suomen luonnonsuojeluliiton Satakunnan piiri ry

Haukkasalon tuulivoimala-alueen osayleiskaavaluonnos

Suomen luonnonsuojeluliitto Satakunta kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon aiheesta.

Yleisesti toteamme aiheesta, että näemme tuulivoiman tärkeänä keinona taistella ilmastokriisiä vastaan ja kannatamme tämän energiatuotantomuodon rakentamista korvaamaan fossiilienergiaa. Sen toteuttaminen tulisi toteuttaa järkevällä aluesuunnittelulla.

Kunta ja konsultti käyttävät teollisuusalueesta nimeä "tuulivoimapuisto". Nimitys on epäasiallinen ja harhaanjohtava, kun ensimmäisenä toimenpiteenä alueelta poistetaan puustoa huomattavalta alueelta. Asiallista on kertoa tuulivoima- tai tuuliteollisuusalueesta. Viranomaistahoille on suositeltu luopumista viherpesuhenkisestä "tuulipuisto"-nimestä.

Käsillä olevaan hankkeeseen liittyy ongelmia, joista haluamme lausua seuraavaa:

Luontoarvot

Hankkeen seurauksena laaja alue metsää muutettaisiin teollisuusalueeksi. Tuulienergian tavoitteena on edesauttaa hiilineutraalisuuteen pyrkimistä. Tuulivoimala-alueella iso osa puustosta poistetaan, jolloin menetetään puihin sitoutunut hiilivarasto ja tulevaisuuden kasvun aiheuttama hiilinielu.

Saasteettomasti sähköä tuottavat voimalat on mahdollista sijoittaa asutuksen keskelle ja lähelle – kuluttajien luokse, ja tämän tulee olla niille ensisijainen sijaintipaikka. Hankkeen toteutuminen lisää painetta talousmetsän käyttöön muilla alueilla tilanteessa, jossa

Euroopan Unioni velvoittaa suojelemaan 30 % metsistä ja Suomen metsätalouden hiilitalous on viime vuonna kääntynyt negatiiviseksi (Luke 2022). Tällaisen teollisuushankkeen perusteluissa tulee osoittaa, että se ei vaikeuta ilmastotavoitteen saavuttamista vaan edesauttaa sitä.

Maisemavaikutukset

Suunnittelualue sijaitsee haja-asutusalueella. Seutu kuuluu Pohjois-Satakunnan luontomatkailualueeseen. Alueeseen sijaitsee yhdellä Satakunnan hiljaisista alueista (*Satakunnan tuulivoimaselvitys 2022*): haja-asutusalueelle tuulivoima-alue luo uuden liikennemelukuuluman (taajamassa humina häviää muuhun liikenteeseen; tutkimusten mukaan tuulivoimaloiden kuulumattomilla infraäänillä ei ole erityisiä terveysvaikutuksia – *Turunen 2021*). Hyvät, hiljaiset ääniympäristöt ja niiden saavutettavuus tärkeitä ihmisten terveyden kannalta (*Liikonen 2021*), ja joissakin maakuntakaavoissa luonnonhiljaisuus on luokiteltu uusiutumattomaksi luonnonvaraksi.

Suurehkojen talousmetsäalueiden käyttötapoja ovat metsänhoidon ohella marjastus, sienestys, metsästys ja retkeily. Näitä arvoja ei pidä hävittää. Korkeiden tuulivoimaloiden sijoittaminen sopii paremmin rakennettuun ympäristöön ja alueille, jotka on jo ennestään valjastettu teollisuuden tai muun tuotantotoiminnan käyttöön, kuten pelloille. On nurinkurista, että rakennettuja ympäristöjä kaunistavat tuulivoimalat sijoitetaan kulttuurimaisemien ulkopuolelle.

Alueella on 20 kilometrin säteellä kymmenen tuulivoimaosayleiskaavaa. Tällainen voimalaitosten ripottelu ympäriinsä on epätarkoituksenmukaista, epätaloudellista ja se maksimoi tuotettua sähköyksikköä kohden aiheutetun maisema- ja ympäristöhaitan. Voimalat (haja-asutusalueilla) tulisi koota suuremmiksi kokonaisuuksiksi, jolloin saavutettaisiin sama tuotanto säästämällä suurempia alueita luontoa koskemattomana.

Ilmastovaikutukset

Tuulivoimala on päästötön sähköntuotantolaitos sen jälkeen, kun rakentamisen aiheuttamat päästöt on kompensoitu. SLL Satakunta pitää sinänsä tärkeänä uusiutuvan, päästöttömän energiatuotannon lisäämistä. Suunnitellussa hankkeessa kuitenkin hävitettäisiin uusiutuvaa hiilinielua. Saasteettomina sähkölaitoksina tuulivoimalat sopivat rakennetuille alueille ja peltoaukeille. Tällöin ne toteuttaisivat vihreää siirtymää.

Yhteenveto

Suomessa on tällä hetkellä kasvava tarve uusiutuvan energian tuotannolle. Tuulivoimaa suunnitellaan paljon. Pidämme tärkeänä suunnittelukohteiden sosioekologisten vaikutusten huolellista ja laaja-alaista arviointia, mikä tarkoittaa muutakin kuin lajiston ja hallinnollisesti rajattujen kohteiden inventoimista.

Satakunnan maakuntakaavassa opastetaan kiinnittämään erityistä huomiota maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, alueiden käytön ekologiseen kestävyteen sekä ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin. Suunnitelman aluetta ei ole mainittu tuulivoima-alueena maakuntakaavassa eikä tuoreessa Satakunnan tuulivoimaselvityksessä. SLL Satakunta ei puolla hankkeen toteuttamista nykyisessä sijainnissa ja esittää uutta suunnitelmakierrosta, jossa uutena sijaintivaihtoehtona esitetään edellä esitetyt seikat huomioiva energiateollisuusalue.

Vastine:

Nimitystä tuulivoimapuisto ja tuulipuisto on käytetty yleisesti. Käsitteitä ei ole vakioitu.

Tuulivoimaosayleiskaava laaditaan alueelle, jossa Satakunnan 1-vaihem maakuntakaavassa on osoitettu tv-1 alue. Maakuntakaavassa on osoitettu seudullisesti merkittävien tuulipuistojen alueita, mikä tarkoittaa voimaloiden keskittämistä suurempiin kokonaisuuksiin. Voimassa olevien maakuntakaavojen kaavamerkinnot ja -määräykset on kuvattu kaavaselostuksessa. Hiljaisia alueita koskevaa kaavamääräystä ei ole.

Tuulipuiston pääkäyttö on edelleen maa- ja metsätalous sekä väistynä käyttönä turvetuotanto. Turvetuotannon loppuessa alue muuttuu osayleiskaavamääräyksen mukaisesti maa- ja metsätalousalueeksi. Tuulipuiston elinkaaren aikana häviävän maa- ja metsätalouskäytössä olevan maan pinta-ala VE 1:ssä on 2,1 % ja VE 2:ssä 1,7 % tuulivoimapuiston alueella.

Mielipiteet

1. Mielipide A

KORJAUSPYYNTÖ

Pyydän, että siirrätte tuulimyllyä n:o 5 (16 myllyn suunnitelma) hieman kaakkoon tai itään tilojen [REDACTED] ja [REDACTED] rajalle. Rajalla on oja, jonka voi tien läheisyydestä tukkia. Tie on maaston korkeimmassa kohdassa, ja oja tien eteläpuolella virtaa etelään. Tien pohjoispuolella vesi virtaa pohjoiseen. Sekä pohjois- että eteläpuolella on turvesuot, ja kummankin reunasta vesi jatkaa virtaamista länteen.

Olen katkera siitä, että maalleni [REDACTED] on suunniteltu tulivoimalan paikka projektin ensimmäisestä kokouksesta lähtien. Myllyn paikkaa on siirretty hankkeen edetessä jokaisessa suunnitelmassa etelämmäksi. Viime keväänä paikka oli tilan eteläosassa turvesuon eteläreunassa. Nyt se on hypännyt etelään päin pois minun tilaltani. Ymmärrän hyvin, että kalliolle on parempi rakentaa kuin suon päälle. Vastapainoksi toivon, että myllyä n:o 5 siirretään tilojen rajalle, jotta voimalaitosalueen korvaukset menisivät tasapuolisesti maanomistajien kesken.

Tuulimyllyjen 4 ja 5 etäisyys toisistaan ei juurikaan lyhene. Muualla on jonkin verran lyhempiä välimatkoja.

Voimalaitosalueen ympyrä voinee tulla osittain tien päälle. On se myllyjen 8 ja 9 kohdalla niin.

Myllylle 5 johtava pistotie lyhenee puolet. Jos ojalle tarvitaan kiertoreitti, niin se voidaan tehdä minun tilan kautta.

Toivon, että otatte pyyntöni huomioon ja kohtelette maanomistajia tasa-arvoisesti

Vastine:

Osayleiskaavassa hyödynnetään YVA-hankkeessa tuotettuja tutkimuksia, selvityksiä ja vaikutusten arviointeja. Kaavaluonnos on tarkentunut kaavaprosessin ja saatujen selvitysten perustella. Ympyrällä esitetään voimalan ohjeellinen sijainti. Rakennuslupa voimalalle voidaan myöntää pistekatkoviivalla osoitetulle tv-alueelle. TV-alueiden rajauksia tarkennetaan soveltuvin osin saadun palautteen perusteella. Tiet osoitetaan osayleiskaavassa ohjeellisena ja ne toteutetaan yksityiskohtaisemman suunnittelun (rasite, yksityistie) mukaisessa prosessissa.

Osallisella on MRL 62 §:n mukaan mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta. Kaavoituksen aikana järjestetään yleisötilaisuuksia, joista kuulutetaan ja ilmoitetaan lehdissä sekä kunnan verkkosivuilla. Muilta osin merkitään tiedoksi.

2. Mielipide B

Sosiaaliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset

Rynkäisissä, etenkin Kankaanpään ja Siikaisten rajan lähellä, on paikallisia alueita, joilla on ollut yli 10 vuoden ajan merkittäviä puutteita matkapuhelinkuuluvuudessa. Vain 112-numeroon tietyillä alueella sisätiloissa on saanut yhteyden matkapuhelimella. Lankapuhelinyhteyksiä alueella ei enää ole ollut noin 10 vuoteen. Vain osalla talouksista on valokuituyhteys, joka ei sekään takaa kuuluvuutta ollen täysin toimintakyvytön esimerkiksi sähkökatkon aikana, eikä tällaisen valokuitu- eli voip-puhelimen signaali ulotu ulkotiloihin.

Tuulivoimalle kaavoitettu alue sijoittuisi myös matkapuhelinten tukiasemien toiminnan kannalta kriittisesti.

Lisäksi Digian TV-signaalin suhteen on ollut ongelmia. Antennitelevisiosta saattoi näkyä useiden päivien ajan pelkkää lumisadetta.

Matkapuhelimen kuuluvuus ja tiedonsiirron saatavuus on myös turvallisuustekijä, kun maaseudulla työskennellään ulko-olosuhteissa ja vanhukset asuvat yksinään. Asukkaat tavoittelevat lääkäriä ja muita terveydenhoitopalveluita puhelimitse. Sairaalasta soitetaan leikkausaikaa eikä takaisinsoittokaan toimi: kun matkapuhelin ei saa signaalia, se ilmoittaa soittajalle *'numeroon ei juuri nyt saada yhteyttä'*. Jo nyt vanhusten kotipalvelussa tehdään tietojen kirjauksia, joita varten joudutaan ajamaan kilometrien päähän. Miten viranomaistiedotteet aiotaan taata alueen asukkaille?

Sekä puhelimen, tiedonsiirron että television katvealueiden ja toimivuuden kartoittamiseksi toivotaan alueen asukkaiden yksilöllistä kuulemista, katvealueiden teknistä kartoittamista sekä yhteistyössä puolueettoman toimijan, kuten Digian kanssa tehtäviä signaalin mittauksia. Etenkin matkapuhelinten kuuluvuus tulee varmistaa myös matkapuhelinoperaattorista riippumattomasti, esimerkiksi liikenne- ja viestintäministeriön asettaman puolueettoman toimijan kanssa.

Matkapuhelinsignaalin viimeistenkin rippeiden katoaminen tuulivoimarakentamisen myötä tullaan toimestamme ilmoittamaan eduskunnan oikeusasiamiehelle – myös meillä maaseudun asukkailla tulee olla oikeus asua kotonaan ja olla sairaanhoitopalveluiden tavoitettavissa.

Alueella on myös maanpinnalle rakennettua valokuituverkkoa, jonka tulee olla riittävän hyvin eristetty tuulivoimaloihin kohdistuvien ukkos- ja salamavaurioiden vuoksi. Rynkäisissä on ollut tapaus, jossa salama iski puuhun 50 metrin päässä valokuituverkosta, saaman varaus eteni maastossa valokuitukaapeliin ja edelleen siitä lähimpään asuinhuoneistoon noin 400 metrin päähän. Alue on ilmeisen salama-altista, koska ainakin yksi henkilö on saanut salamaniskun kahdesti. Asukkaiden ja esimerkiksi tuotantoeläinten turvallisuus myös näissä tilanteissa tulee varmistaa, ettei tuulivoimalat toimi salamakaappareina alueen asuin- ja tuotantokiinteistöihin – myöskään valokuituverkon mahdollisesti laajentuessa. Salama-alueilla esiintyy myös trombeja – onko näiden vaikutus tuulivoimaloihin selvitetty?

Olemme erittäin huolissamme jokaisen tuulivoimalan konehuoneessa säilytettävästä syttymisherkästä dieselistä. Miten havaitaan riittävän nopeasti syrjäisellä tuulivoima-alueella salamaniskusta tapahtunut tulipalo?

Kaikki edellämainitut huomioiden sekä alueella olevat runsaslukuiset turvetuotantoalueet ja niiden vaikutus mahdolliseen suurpalon syntymiseen leviämiseen toivomme riittävää, rakennuttajasta riippumatonta selvitystä tieverkoston laadusta ja sen soveltuvuudesta hälytystilanteessa alueelle saatavaan riittävään sammutuskalustoon – sekin riittävän nopeasti.

Toivomme rakennuttajasta riippumatonta, puolueetonta ja riittävän monipuolista lausuntoa huomioiden salamoinnin ja ukkosmyrskyn aiheuttamat vauriot ja suurpalon riskin. Alueen asukkailla on edelleen muistissa kokemus vuoden 1958 alueen suurpalosta ja sen vaikutuksista, kuten evakuoinneista.

Tien 2700 siltojen kunto ja tien leveys eivät tule nykyisellään kestäämään tuulivoimalan rakentamisen vaatimaa kuljetuskapasiteettia.

Ympäristövaikutukset

Tuulivoimapuisto sijoittuisi Haapakeitaan-Huidankeitaan-Rynkäkeitaan Geopark-, luonnonsuojelu- ja Natura-alueille, jotka on todettu aiemmin Satakunnan seutukaavassa maakunnallisesti merkittäväksi hiljaisuuden alueeksi. Miten voi olla mahdollista, että tällaiselle alueelle voidaan sijoittaa kymmenittäin tuulivoimaloita humisemaan? Eikö luonnonsuojelu enää ulotukaan äänimaiseman suojeluun?

Kaava-alue on mainittu myös merkittäväksi lintujen elinympäristöksi, jolla pesii muun muassa valkoselkätikka, maakotka ja riekko. Alueella esiintyy myös uhanalaista metsäpeuraa ja sutta. Näistä on havaintoja Rynkäisistä, myös suden pennuista.

Alueella on tehty äskettäin maanomistajilta luonnonsuojelualueeseen pakkolunastuksia, joissa ELY-keskuksen perusteluina oli alueella eläviä uhanalaisia lajeja, kuten susi.

Riekon, maakotkan, suden ja muiden uhanalaisten lajien elintilan alueella kaventuessa tuulivoimapuistojen ja niiden rakentamisen vaikutusten vuoksi pyydämme huomioimaan alla mainitut tuoreet ratkaisut:

"Ely-keskus kutistaisi suurta tuulivoimala-alueita Pirkanmaalla – Tässä perusteet. ... Ely-keskuksen mukaan alueella esiintyy Pirkanmaan vastuulajeiksi nimettyjä lintulajeja, kuten riekkoa ja maakotkaa. ... Se kaipaa myös lisää tietoa muun muassa alueen susireviiristä ja metsäpeuroista." Lähde: Aamulehti, <https://www.aamulehti.fi/pirkanmaa/art-2000009757308.html>

"Susikanta esti tuulivoimapuiston hyväksymisen Utajärvelle – oikeuden mukaan susihavainnot olisi pitänyt huomioida - Korkein hallinto-oikeus on hylännyt Utajärven kunnan Maaselan tuulivoimapuiston kaavan susihavainnon takia." Lähde: YLE <https://yle.fi/a/74-20039477>

"Suden puolella on luonnonsuojelulain pykälä, joka kieltää tiukasti suojeltujen direktiivilajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämisen ja heikentämisen. Jokaisessa susireviirin alueelle sijoittuvassa tuulivoimahankkeessa suositellaan laadittavaksi erillinen susiselvitys osayleiskaavan laatimisen ja ympäristövaikutusten arviointi (YVA) -menettelyn aikana." Lähde: <https://kuntalehti.fi/uutiset/laki/kaavoittaja-sai-sahkopostin-susihavainnoista-lausuntoajan-jalkeen-utajarvella-ja-se-oli-ratkaiseva-asia-kun-kunnan-paatos-kaatui-oikeudessa/>

Alueella esiintyvien uhanalaisten lajien, mukaanlukien tässä luetellut, kartoittamiseksi toivotaan tuoretta ja riittävän kattavaa selvitystä. Jos edellämainittuja uhanalaisia lajeja ja niiden esiintyvyyttä ei huomioida kaavaillussa tuulivoimarakentamisessa myös Kankaanpään alueella, tulemme valittamaan yhdenvertaisuusperiaatteen huomiotta jättämisestä päätöksenteossa.

Vastine:

Hanketoimija on tilannut esiselvityksen tuulivoimapuiston televisiovastaanotolle mahdollisesti aiheutuvista häiriöistä ja suositelluista toimenpiteistä. Hanketoimija sopii Digitan kanssa ennen rakennuslupien myöntämistä lausunnossa hanketoimijalle esitetyistä velvoitteista. Paloturvallisuuden osalta osayleiskaavassa otetaan huomioon pelastusviranomaisen lausunnossa esittämät seikat koskien mm. palotilanteita sekä vaaratilanteita (lumi. ja jää). Liikenteen osalta huomioidaan ELY:n lausunnossa esittämät tieverkkoa koskevat kannanotot. Turvetuotannon loppuessa alue muuttuu osayleiskaavamääräyksen mukaisesti maa- ja metsätalousalueeksi. Voimassa olevien maakuntakaavojen kaavamerkinnot ja -määräykset on kuvattu kaavaselistyksessä. Hiljaisia alueita koskevaa kaavamääräystä ei ole.

Luontoselvitykset on tehty YVA-prosessin yhteydessä ja perustellussa päätelmässä esitetyt täydennystarpeet otetaan huomioon kaavaehdotusta laadittaessa. Perustellun päätelmän huomioimisesta laaditaan erillinen vastine ja se liitetään kaavaselistykseen. Osallisella on MRL 62 §:n mukaan mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti

mielipiteensä asiasta. Kaavoituksen aikana järjestetään yleisötilaisuuksia, joista kuulutetaan ja ilmoitetaan lehdissä sekä kunnan verkkosivuilla. Muilta osin merkitään tiedoksi.

3. Mieli pide C

KANKAANPÄÄN KAUPUNGI LLE

ASIANI HAUKKASALON TUULIPUISTON OSAYLEISKAAVAA
OMISTAN KYSEISELLÄ ALUEELLA KIINTEISTÖN

KAUPUNKI ON MERKINNYT KAAVAALUEESEEN METSÄNI
ALUETTA 7 HEHTAARIN ALAN OMISTAMASTANI TILASTA,
POHJAN VOIMA OY KÄYTTÖÖN TUULIVOIMA PUISTOA VARTEN
EN OLE TEHNYT VUOKRASOPIMUSTA KYSEISEN
YRITYKSEN KANSSA, ENKÄ KAUPUNGIN KANSSA,

OLEN SITÄ MIELTÄ ETTÄ KAUPUNKI POISTAA
ALUENI KAAVASTA. HALUAN VASTAUKSEN KAUPUNGILTA
LAITAN KOPION JOHON MERKKASIN KYSEISEN
ALUEEN KUVLAKÄRKIKYNÄLLÄ, RISTEYSAZUE
JOSSA HAARAUTUU

Vastine:

Osayleiskaava laaditaan maakuntakaavassa esitetylle tv-alueelle. Maakuntakaava on yleispiirteinen ja tarkentuvan suunnittelun periaatteiden mukaisesti maakuntakaavassa esitetyt ratkaisut tarkentuvat osayleiskaavassa. Näin ollen myös maakuntakaavan tv- aluetta tulkitaan yleispiirteisesti ja tuulipuiston kaava-alueen rajaus määrätään osayleiskaavassa maankäytöllisillä perusteilla. Osayleiskaavan rajaus on osoitettu ensimmäisen kerran kaavan vireille tulon yhteydessä osallistumisarviointisuunnitelmassa ja kaavaluonnoksen nähtävillä panon yhteydessä päivitettyssä osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa mainittuja selvityksiä täydennetään tarvittaessa kaavaprosessin aikana. Osallisella on MRL 62 §:n mukaan mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta. Kaavoituksen aikana järjestetään yleisötilaisuuksia, joista kuulutetaan ja ilmoitetaan lehdissä sekä kunnan verkkosivuilla. Muilta osin merkitään tiedoksi.

4. Mieli D

Olen sitä mieltä, että Haukkasalon tuulivoimahanke ei sovellu suunnitelmien mukaiselle alueelle. Hankealue sijoittuu suojellun Haapakeitaan Natura-alueen (SPA/SAC, FI0200021) välittömään läheisyyteen. Haapakeitaan soidensuojelualueesta 1,1 hehtaaria sijaitsee jopa hankealueen sisäpuolella. Haapakeitaan suoalue on Satakunnan tärkein suoluonnon suojelukohde. Haapakeitaan alue on liitetty Natura 2000 -verkostoon luontodirektiivin erityisten suojelutoimien mukaisena alueena sekä lintudirektiivin mukaisena erityisenä suojelualueena (SAC = Special Areas of Conservation ja SPA = Special Protection Area). Haapakeidas on laaja, erämainen ja eläimistöltään rikas alue. Heti Haapakeitaan eteläpuolella on Rynkäisten-Antilan-Sammin-Vatajan-kylien väliin jäävä laaja yhtenäinen metsäalue. Tuolle alueelle on nyt suunnitteilla sekä Haukkasalon tuulivoimapuisto, että Santakankaan hanke.

Lähialueella on suunnitteilla viisi eri tuulivoimalahanketta. Kolmihaara, Marjakeidas, Paholammi, Santakangas ja Haukkasalo sijaitsevat kaikki noin 250 neliökilometrin alueella Haapakeitaan ympärillä. Haukkasalon tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa on puutteita. Useiden tuulivoimapuistojen haitallisia yhteisvaikutuksia ei ole arvioitu riittävästi. Hankealueiden lähellä sijaitsee useita kansallisesti tärkeitä lintualueita (FINIBA). Alueella esiintyy paljon (uhanalaisia) eläin- ja lintulajeja.

Ympäristöministeriön ohjeen mukaan tuulivoimarakentamisen linnustoon kohdistuvia yhteisvaikutuksia arvioitaessa on otettava huomioon kaikkien vaikutusalueella olemassa olevien ja suunniteltujen tuulivoimaloiden yhdessä aiheuttamat kaikkien eri vaikutustyyppien mukaiset vaikutukset alueella pesivään ja alueen läpi muuttavaan linnustoon. (Linkki ympäristöministeriön ohjeeseen: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75407/SY_6_2016.pdf?sequence=1&isAllowed=y).

Haukkasalo ja mainitut muut hankealueet sijaitsevat hyvin lähellä rannikkoa (noin 30 km) ja ovat siten monien lintulajien päämuuttoreille tai niiden välittömässä läheisyydessä. Onko näiden kaikkien hankkeiden yhteisvaikutuksia selvitetty miltään osin? Kaikki lajit eivät osaa tai opi kiertämään tuulivoima-alueita, mutta käykö kiertäminen jo myös ylivoimaiseksi tuulivoima-alueiden laajuuden vuoksi?

Haukkasalon linnustoselvityksessä kerrotaan, että alueella ei ole havaittu luonnonsuojelulain nojalla erityisesti suojeltavia lintulajeja. Haapakeitaan Natura selvityksessä kuitenkin kerrotaan, että Haapakeitaalla on yksi uhanalainen salainen laji. Selvityksessä kerrotaan, että suojeltuun petolintuun kohdistuu törmäysuhkaa, mutta vaikutusarviointi on salainen ja vain viranomaiskäyttöön saatavilla. Vaikutusarviointia en siis ole nähnyt, mutta maakotkan pesän kerrotaan olevan Haapakeitaalla noin 10 kilometrin päässä Haukkasalon tuulivoimapuistosta. Maakotkan pesä on siis melko keskellä 250 neliökilometrin aluetta, jota ympäröi viisi tuulivoimalahanketta (<https://tuulivoimayhdistys.fi/tuulivoima-suomessa/kartta>). Haukkasalon osalta on asukashavaintoja maakotkasta Haapakeitaasta katsottuna hankealueen vastakkaiselta puolelta. Yksi maakotkan saalistusreiteistä suuntautuu siis suoraan Haukkasalon hankealueelle. Jos kaikki alussa luetellut tuulipuistot toteutuvat, niin maakotkalla ei ole mahdollisuutta edes muuttaa saalistusalueitaan. Pesintäalue on monelta suunnalta tuulivoimaloiden ympäröimä. Pirkanmaan lintutieteellisen yhdistyksen mukaan maakotkan reviiriin on katsottu olevan jopa yli 300 neliökilometriä eli tässä tapauksessa reviiri kattaa kaikkien Haapakeidasta ympäröivien tuulipuistojen alueet. (linkki: <https://www.pily.fi/wp-content/uploads/Pily-mielipide-Lylyharju-tuulivoima-arviointiselostus.pdf>).

Ympäristöarvioinnin viranomaispäätöslauselmaa ei ole vielä julkaistu Haukkasalon osalta. Jos vaikutusarviointia varten on tehty kunnollinen selvitys maakotkan reviiristä ja saalistusreiteistä, niin päätelmän pitäisi todeta merkittävä erityissuojeltuun lajiin kohdistuva törmäysuhka.

Arviointiselostuksen linnustoselvitykset on tehty pääosin yhden vuoden aikana ja esimerkiksi muuttolintuja on seurattu 16. päivän ajan. Ympäristöministeriön ohjeessa kerrotaan, että muuttolintuja pitäisi seurata 60. päivän ajan eteläisessä Suomessa. Lisäksi linnustoselvityksiä tulisi tehdä ainakin kahden vuoden ajan, että vuosittainen vaihtelu tulee esiin. Linnustoselvityksen maastopäiviä on merkitty vain 16 vuoden 2022 aikana, mikä on pieni määrä. (Linkki ympäristöministeriön ohjeeseen: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75407/SY_6_2016.pdf?sequence=1&isAllowed=y).

Maakotka havaintojen puute hankealueella kertoo ennemminkin havainnoinnin riittämättömyydestä kuin asian todellisesta tilasta. Maakotka on erityissuojeltu lintudirektiivi I-liitteen laji ja vaarantunut laji. Luonnonsuojelulain nojalla sen elinoloja ei saa heikentää.

Miten huolehditaan, ettei maakotkan elinoloja heikennetä tuulivoimapuistoa rakennettaessa tai sen toiminta-aikana? Maakotka on herkkä laji ympäristön muutoksille. Helsingin sanomissa kirjoitettiin maakotkista seuraavaa: "Maakotkilla on taipumus välttää rakennettua ympäristöä. Reviirille rakennettu voimala voisi ajaa ne kokonaan pois köyhemmille saalistusmaille. Huonompi ravinnonsaanti taas voisi pienentää populaatiota. Maakotkapopulaation pieni koko ja hyvin alhainen poikastuotto tekevät lajista hyvin herkän. Tikkasen mukaan Oulun yliopistossa on mallinnettu, että jo vajaan 3 prosentin lisäkuolleisuus aiheuttaisi taantuvan kannan." (linkki: <https://www.hs.fi/tiede/art-2000009633784.html>).

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa oli hyvin lyhyt maininta, että Haukkasalon alue kuuluu yhden susiparin reviiriin. Susihavaintoja kerrotaan sen sijaan olevan alueella runsaasti. Selostuksen mukaan lisää susireviirejä on muutaman kilometrin päässä alueesta. Asukashavaintoja hankealueella susista on paljon. Metsästäjät ovat kertoneet, että Salomaan kiinteistön pihassa on tavattu susilauma. Salomaan kiinteistö rajautuu hankealueeseen. Tuoreinta tietoa metsästäjiltä on, että Antilan kylän ja Pyntäisten väliltä on useampia susihavaintoja parin viikon aikana. Tämä tieto on jaettu Pohjois-Satakunnan pedot -ryhmässä 8.8.2023.

Luonnanvaratieto LUKE:n sivuilta näkee, että hankealueelle sijoittuvan susiparin reviirillä on eniten varmoja susihavaintoja juuri Rynkäisten-Antilan-Sammin ja Vatajan-kylien alueella. Tuo alue, mihin siis nyt on suunnitteilla Haukkasalon ja Santakankaan tuulivoimapuistot, näyttää kuuluvan susien tärkeimpiin alueisiin ko. reviirillä. Eikä ihme, koska metsä alueella on laaja, yhtenäinen sekä hiljainen. Toteutuessaan puistoilla on taatusti (yhteis)vaikutuksia, mitkä heikentävät susien elinoloja. Onko tarvittavat susiselvitykset tehty? Susi on luontodirektiivin liitteen IV (a) laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkoja koskee luonnonsuojelulain 49 §:n hävittämis- ja heikentämiskielto.

Pohjois-Pohjanmaalla on tehty susireviiriselvitys (<https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/wp-content/uploads/2021/12/Susireviiriselvitys-1.pdf>). Osana selvitystä haastateltiin puhelimitse kaksi henkilöä, jotka edustavat tutkimustahoa sekä käytännön riistanhoidon parissa työskenteleviä. Haastattelussa kerrotaan, että mikäli susi tulee reviirillään häiriytyksi, se vaihtaa paikkaa. Vaikka susi ei häiriintyisi tuulivoimalaitoksista, sen käyttämät riistaeläimet karttavat niitä, minkä vuoksi myös sudet siirtyvät todennäköisesti kauemmas rakennetuilta tuulivoima-alueilta. Ongelmia susille ja niiden käyttämille riistaeläimille aiheutuu, mikäli tuulivoimahankkeet sijoitetaan mahdollisimman kauas ihmisasutuksista alueille, jotka aiemmin ovat olleet rauhallisia ja siten sekä hirvieläinten että susien suosiossa.

Selvityksessä todetaan, että mikäli hanke sijoittuu susireviirille, tulisi hankkeessa tehdä erillinen susiselvitys, jossa arvioidaan hankealueen merkitys reviirin susiyksilöille sekä näiden mahdollisuuksiin lisääntyä ja elää alueella ilman, että yksilöiden elinkelpoisuus reviirin sisällä heikkenee. Pitää siis selvittää, missä nämä kaikkein syrjäisimmät ja hiljaisimmat alueella reviirin sisällä todennäköisesti sijaitsevat. **Kaikkein hiljaisimmat ja erämaisimmat ja siten myös susille tärkeimmät alueet tulisi jättää kokonaan tuulivoimarakentamisen ulkopuolelle siellä, missä hanke sijoittuu jonkun susireviirin alueelle.**

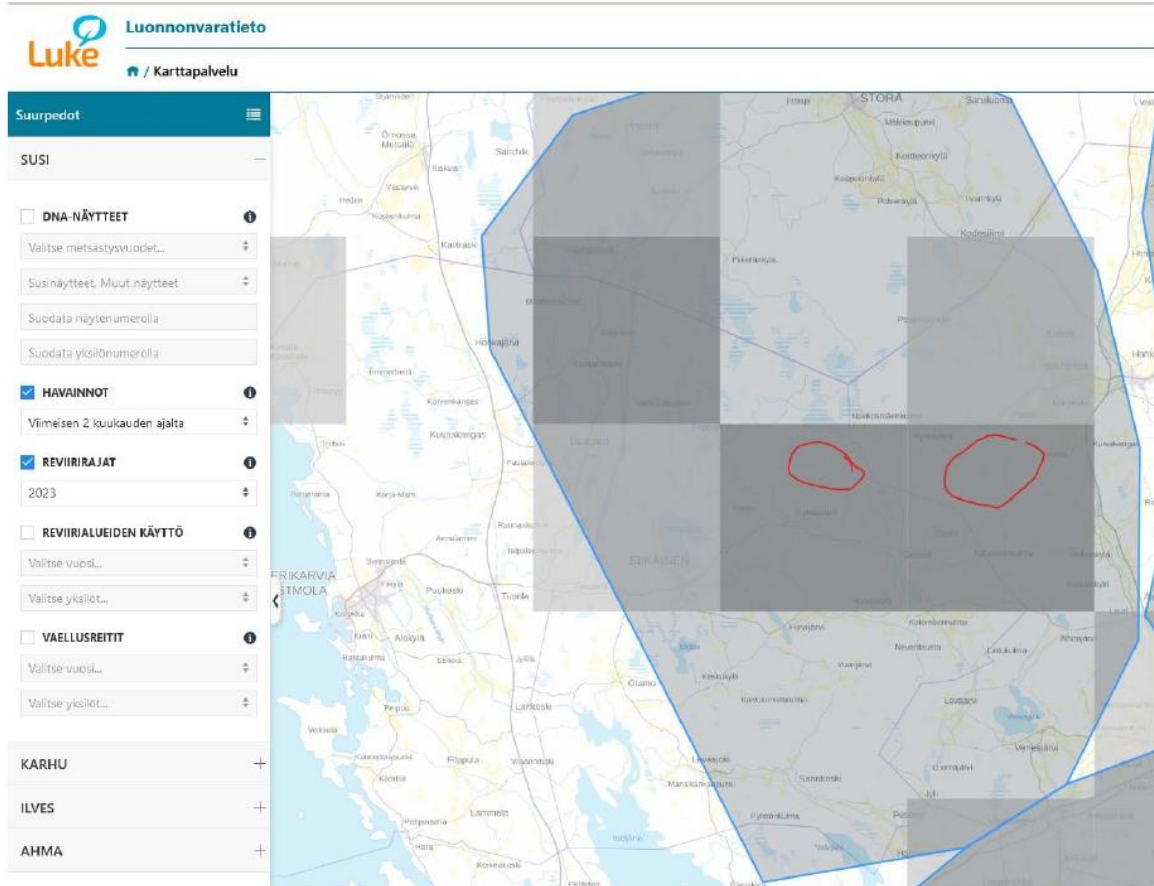
Luonnanvarakeskus ja tuulivoimayhtiöt ovat aloittaneet selvityksen tuulivoiman vaikutuksista mm. maakotkaan, metsäpeuraan ja susiin. Lisäksi kartoitetaan vaikutuksia metsästykseseen. Eläinten käyttäytymisestä tiedetään yksinkertaisesti liian vähän, että tuulivoimapuistoja voitaisiin rakentaa niiden elinalueille. Varovaisuus periaatteen mukaan tuulivoiman rakentamisesta on pidättäydyttävä, kunnes päätökset voidaan perustaa tietoon. Kaupunginvaltuutetut ovat velvollisia hankkimaan tarvittavat tiedot päätöksiensä tueksi. Tuulivoimaloiden kokonaisvaikutuksia alueen uhanalaisille lajeille ei ole riittävästi selvitetty. Tällä hetkellä tiedot vaikutuksista esimerkiksi maakotkiin ja susiin ovat riittämättömät Haukkasalon ja sen läheisten hankkeiden osalta. Vahingot ympäristölle voivat olla peruuttamattomat.

Yksityisen toimijan tuulivoimateollisuuden vuoksi ei voida heikentää luonnon monimuotoisuutta. Tässä ei ole siis kyse hankkeesta, mikä olisi erittäin tärkeää yleisen edun kannalta. Toivottavasti Suomeenkin saadaan tulevaisuudessa laadittua tuulivoimalaki, missä on tarkemmin määritetty mihin tuulivoimaa voidaan rakentaa. Tuulivoimalakia joudutaan vielä odottamaan, mutta kaavoituspäätöksissä on noudatettava luonnonsuojelulakia. Oikeus rauhalliseen elinympäristöön ja monimuotoiseen luontoon on säilyttävä tulevillekin sukupolville Kankaanpäässä.

Liitteenä kaksi tilannetta havainnollistavaa kuvaa:

Kuvassa näkyy Haapakeidasta ympäröivät tuulivoimahankkeet: Kolmihaara, Marjakeidas, Paholammi, Haukkasalo ja Santakangas.

Kuvassa näkyy hankealueelle osuva susireviiri sinisellä rajattuna. Punaisella on suuntaa antavasti piirretty Santakankaan ja Haukkasalon tuulivoimapuistot. Mitä tummempi harmaa neliö on, sitä enemmän susihavaintoja on sillä alueella viimeisen kahden kuukauden ajalla. Tuulivoimala-alueet näyttäivät osuvan susien tärkeimpien alueiden kohdalle.

Vastine:

Natura-arviointia täydennetään Haapakeitaan Natura-alueelle kohdistuvien yhteisvaikutusten osalta. Maakotkia otetaan huomioon Natura-arvioinnin täydennyksessä. Natura-arvioinnin täydennys lähetetään ELY-keskukselle lausunnolle. Yhteisvaikutusten arvioinnin yhteydessä arvioidaan mahdollisia lieventäviä toimenpiteitä, kuten ekologisia yhteyksiä ja luontotyyppien luonnontilaa edistävät toimet. Susireviiriin ja metsäpeuroihin liittyviä tietoja tarkennetaan kaavaselostukseen ja täydennyksessä huomioidaan YVA-selostuksesta annetun perusteltupäätelmä.

Tuulipuiston pääkäyttö on maa- ja metsätalous sekä osittain turvetuotanto, joka muuttuu ympäristölupien päättyessä maa- ja metsätalousalueeksi. Alueella jokaisenoikeudet ovat edelleen voimassa ja metsästäminen on mahdollista vallitsevan lainsäädännön (metsälain) säädösten mukaisesti. Kaavaselostusta täydennetään metsästyksen osalta.

Mielipide sisälsi salassa pidettävää tietoa, jota ei esitetä vastineessa.

5. Mieli pide E

Koiran kanssa ulkoillessa Kotokeitaan itäisellä / eteläisellä tiestöllä olemme havainneet Merimetson lentävän alueella, joten luontotutkimusten suhteen toivoisimme lisätutkimuksia.

Mielestämme Eläinten ja Ihmisten kannalta Kannatettava kaava olisi 12 Turbiinin Tuulivoimapuisto eli vaihtoehto 2.

Kaavavaihtoehdossa 1 eli 16 Turbiinia, myllyt tulevat liian lähelle asutusta eläinten ja ihmisten suhteen. Ääni ja välkehaitalta ei tulla välttymään.

Ahneudella ei näytä olevan rajaa ja sitä vastaan tulemme tekemään kaikkemme. Tuulivoimahanketta itseään emme vastusta. Hanke on kannatettava, mutta rajansa kaikella.

Vastine:

Kaavaluonnoksessa on hyödynnetty ympäristövaikutusten arviointia. Kaavaselostuksen kappaleessa 9.12.5 kuvataan vaikutukset äänimaisemaan. Haukkasalon tuulivoimapuiston aiheuttamat melutasot hankevaihtoehdossa 1 eivät ylitä 40 dB ohjearvoa yhdenkään asuin- tai lomarakennuksen kohdalla. Tuulivoimaloiden melu ei ylitä VE 2:ssa 40 dB ohjearvoa yhdenkään asuin- tai lomarakennuksen kohdalla. Kappaleessa 9.13.5 kuvataan varjostus- ja välkevaikutukset. Vaikutukset ovat maltillisia ja tuulivoimaloiden osalla sovellettujen arvojen mukaisia.

Osallisella on MRL 62 §:n mukaan mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta. Kaavoituksen aikana järjestetään yleisötilaisuuksia, joista kuulutetaan ja ilmoitetaan lehdissä sekä kunnan verkkosivuilla. Muilta osin merkitään tiedoksi.

6. Mieli pide F

Suunniteltu hankevaihtoehto VE1 pohjoisimmat voimat sijoittuvat maakuntakaavan tv-1-alueen ulkopuolelle, mikä on tältä osin ristiriidassa maakuntakaavan kanssa. Maakuntakaavan vastainen suunnitelma on hylättävä.

Kaava-alueen pohjoispuolelle sijoittuu Haapakeitaan Natura-alue (FI0200021) ja erityisten suojelutoimien alue (SACalue) että lintudirektiivin mukainen erityinen suojelualue (SPA-alue). Alle 10 kilometrin etäisyydellä tuulivoimaloista sijaitsee yhteensä neljä Natura-aluetta. Haukkasalon suunnittelun pohjoisosassa sijaitsee Haapakeitaan soidensuojelualue (SSA020007), joka sijaitsee 0,8 kilometrin (VE 1) tai 0,9 kilometrin (VE 2) etäisyydellä lähimmästä tuulivoimalasta.

Tuulivoimala suunnitelmasta päätettäessä pitää arvioida tarkemmin voimaloiden vaikutuksia Haapakeitaan luontoon ja virkistyskäyttöön. Lisäksi pitää arvioida alueellisesti suunniteltavien voimala-alueiden yhteisvaikutus luonnonsuojelualueiden mm. Lauhan vuoren luontoon, eläimistöön ja matkailuun.

Tuulivoimaloita ei pidä rakentaa asutusten läheisyyteen (vähintään 2-3 km) niiden ihmisille aiheuttavien haittojen vuoksi.

Vastine:

Maakuntakaava on yleispiirteinen ja tarkentuvan suunnittelun periaatteiden mukaisesti maakuntakaavassa esitetyt ratkaisut tarkentuvat osayleiskaavassa. Näin ollen myös maakuntakaavan tv- aluetta tulkitaan

yleispiirteisesti ja tuulipuiston kaava-alueen rajausta määrätään osayleiskaavassa. Maakuntakaavassa osoitetaan tv-alueena alueet, joilla voidaan sijoittaa tuulivoimatuotantoa. Maakuntakaavan tv-alue ei määritä osayleiskaavan rajausta. Esimerkiksi KHO: 2023:57: Vaihemaakuntakaava on yleispiirteinen maankäytön suunnitelma, jossa esitetyt ratkaisut on tarkoitettu tarkentumaan yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa. Vaihemaakuntakaavassa ei ole ratkaistu esimerkiksi «tuulivoimaloiden» alueille sijoittuvien «tuulivoimaloiden» lukumäärää, kokoa tai sijoittelua. Myös vaihemaakuntakaavassa osoitetut yleispiirteiset aluerajaukset on tarkoitettu täsmentymään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Vaihemaakuntakaavassa osoitetuista «tuulivoimala»-alueiden aluerajauksista poikettaessa on kuitenkin yleiskaavatasoisten selvitysten perusteella voitava varmistua, etteivät vaihemaakuntakaavan maankäyttöä koskevat keskeiset ratkaisut ja tavoitteet vaarannu aluerajauksista poikkeamisten vuoksi ja että yleiskaavaratkaisu muutoinkin täyttää sille maankäyttö- ja rakennuslaissa asetetut sisältövaatimukset.

Haukkasalon tuulivoimaosayleiskaavan VE 1:n (16 voimalaa) ja VE 2:n (12 voimalaa) kaava-aluerajaus on sama. VE 1:ssä neljä voimalaa sijoittuvat Satakunnan 1-vaihemaakuntakaavan tv-alueen ulkopuolelle ja VE 2:ssa kaikki voimalat sijoittuvat tv-alueelle. Neljä voimalaa sijoittuu satakunnan maakuntakaavan, Satakunnan 1- vaihemaakuntakaavan sekä 2-vaihemaakuntakaavan valkoiselle alueelle. Kun otetaan huomioon maakuntakaavan tarkoitus, esitystapa, ohjausvaikutus sekä oikeuskäytäntö tarkentuvan suunnittelun periaatetta koskien (esim. KHO 2023:57), voidaan todeta, että molemmat vaihtoehdot ovat maakuntakaavan mukaisia. Kaavaehdotus laaditaan VE 1 (16 voimalaa) pohjalta.

Kaavaselostuksen kappaleessa 9.11. kuvataan vaikutukset luontoarvoihin. YVA-selostuksesta on annettu perusteltu päätelmä ja mahdolliset täydennykset luontoselvityksiin tehdään ennen kaavaehdotuksen nähtäville panoa. Kuvaus, miten perusteltu päätelmä huomioidaan kaavaehdotuksessa, liitetään kaavaehdotuksen kaavaselostukseen.

Osallisella on MRL 62 §:n mukaan mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta. Kaavoituksen aikana järjestetään yleisötilaisuuksia, joista kuulutetaan ja ilmoitetaan lehdissä sekä kunnan verkkosivuilla. Muilta osin merkitään tiedoksi.